Kallelse/föredragningslista
Regionstyrelsen
2017-04-18

Tid: kl. 08:30-10:30

Plats: Stora konferensrummet

Ordförande
Ann-Marie Johansson (S)

Ledamöter
Bengt Bergqvist (S), 3:e vice ordförande
Robert Uitto (S)
Anders Frimert (S)
Jenny Sellsve (S)
Christer Siwertsson (M), 1:a vice ordförande
Susanné Wallner (M)
Jan-Olof Andersson (M)
Thomas Andersson (C)
Elin Lemon (C), 2:e vice ordförande
Anton Nordqvist (MP)
Jörgen Blom (V)
Bengt-Åke Arendolf (SD)

Ersättare
Björn Sahlin (S)
Linn Berglin (S)
Niklas Rhodin (S)
Kristina Holm (S)
Carina Fröberg (S)
Lise Hjemgaard-Svensson (M)
Elise Ryder Wikén (M)
Thomas Gutke (M)
Eva Hellstrand (C)
Lennart Ledin (L)
Lars-Erik Olofsson (KD)
Elin Hoffner (V)
Thomas Johansson Nordqvist (SD)

Övriga

1. Val av justerare och tid för justering

2. Fastställande av föredragningslistan

Ärendebeskrivning
Enligt reglemente för regionstyrelsen har preliminär föredragningslista över de ärenden som avses bli behandlade vid sammanträdet utsänt till ledamöter och ersättare.

Förslag till beslut
Preliminär föredragningslista fastställs som slutlig föredragningslista.

3. Analys av regionens ekonomi och styrning (RS/785/2017)

Ärendebeskrivning
Regionstyrelsens ordförande har kontaktat Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, för samtal om hur en liten region med svag skattekraft ska klara att finansiera sin egen välfärd. Regiondirektör, ekonomidirektör och regionstyrelsens ordförande träffade 20170313 SKLs ledning för diskussion kring hur ett analysstöd skulle kunna genomföras av SKL.

SKL föreslår att SKL i ett första steg gör en standardanalys av regionens ekonomi och styrning. Den grundläggande idén bakom analysen är att arbeta fram en översiktlig analys av nuläget och de framtida ekonomiska förutsättningarna. Denna kan sedan utgöra en plattform för regionens fortsatta utvecklingsarbete. Den kan också tjäna som underlag för fortsatt diskussion av ytterligare stöd av SKL.

SKL erbjuder sig att göra analysen utan krav på ersättning, enligt lämnat förslag till upplägg. Analysen kan starta så snart regionstyrelsen godkänt att analysen ska göras och avrapporteras i juni 2017.

Förslag till beslut
Regionstyrelsen godkänner att Sveriges Kommuner och Landsting genomför en standardanalys av Region Jämtland Härjedalens ekonomi och styrning enligt förslag till upplägg och utan krav på ersättning.

Expedieras till
SKL, Lennart Hansson och Roger Mohlin

Beslutsunderlag
- Förslag till beslut angående analys av regionens ekonomi och styrning
- Analys av regionens ekonomi och styrning

4. Ansvarsprövning 2016, regionstyrelsens förklaring

(RS/568/2017)

Ärendebeskrivning

Fullmäktiges presidium beslutade 11 april 2017, § 39 att, med anledning av att regionens revisorer i revisionsberättelsen för 2016 riktat anmärkning mot regionstyrelsen och avstyrkt att styrelsen ska beviljas ansvarsfrihet, bereda regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från regionstyrelsen under 2016 möjlighet att inkomma med förklaring till vad som anförts i revisionsberättelsen.

Regionstyrelsen har utarbetat en förklaring över revisorernas synpunkter. Förklaringarna sammanfattas enligt följande:

Regionen har under flera år redovisat underskott i ekonomin och ett första mål är att nå ett nollresultat 2018. Först därefter kan ett ackumulerat underskott återställas, för detta ska en plan upprättas. Underskottet har minskat i förhållande till 2015. Många åtgärder har genomförts 2016 och andra har påbörjats som kommer att ge effekt under innevarande år.

Den nedåtgående takten i regionens ekonomi har tydligt bromsats in under 2016. Region Jämtland Härjedalens nettokostnadsutveckling var under 2016 betydligt lägre än genomsnittet för andra landsting/regioner. Det har medfört att den negativa trenden i regionens ekonomi, och tidigare landstinget, har vänt. Ett underskott under 2015 med 232,3 miljoner kronor har under 2016 tagits ned till ett underskott på 196,8 miljoner kronor. Detta trots ett allt större behov av hyrpersonal och ökade kostnader för läkemedel.

Under 2016 har resultatförbättrande åtgärder genomförts motsvarande 90,9 miljoner kronor. Bland annat har uppföljningar gjorts med de områdeschefer där stor avvikelse mot budget finns. Som en kraftfull resultatförbättrande åtgärd har höjda patientavgifter införts där den ekonomiska effekten värderas till 22,7 mkr. Dessutom har en ny beredskapsorganisation för närvårdsområdena i fem kommuner och i specialistvården genomförts och beräknas ge en kostnadsminskning på 7+1 miljoner kronor.

En genomlysning har genomförts för att komma tillrätta med det ekonomiska underskottet inom område kirurgi, ögon och öron. Det beräknas ge en kostnadsminskning på ca 45 mkr efter tre år. Ytterligare en rad åtgärder har vidtagits för att minska kostnaderna.

Måluppfyllelsen är stärkt sedan föregående år. Av 80 mål är 44 helt uppfyllda, 24 delvis uppfyllda och 12 mål inte uppfyllda. Måluppfyllelsen är bättre 2016 än föregående år. Målen för 2016 har generellt varit högt satta och regionstyrelsen arbetar med utveckling av uppföljningsprocessen. Arbetet ska tydligare knytas till regionfullmäktiges strategiska mål.

Det allvarliga ekonomiska läget innebär att styrelsen fortsätter att vidta ytterligare åtgärder för att stärka ekonomin. Den verksamhetsanalys som SKL genomför kommer att ge ett bra underlag för regionstyrelsens fortsatta arbete att minska kostnader.

För att komma tillrätta med bemanningspersonal och skapa en långsiktig kompetensförsörjning genomför regionen flera åtgärder där planer för fler AT-läkare och ST-läkare ingår liksom regionens arbete i det nationella bemanningsprojektet. Regionernas och landstingens gemensamma arbete att bli oberoende av bemanningsföretag till första januari 2019 innebär att det finns förutsättningar att åstadkomma resultat.

Under det gångna verksamhetsåret bidrog regional utveckling till att 200 arbetstillfällen tillskapades, vilket kommer att stärka regionen med större skatteintäkter.

Den av regeringen tillsatta utredningen om kostnadsutjämning ger möjlighet till förändring av kostnadsutjämning, strukturbidrag och regleringspost. Regionstyrelsen kommer att arbeta intensivt för att få till en mer rättvis utjämning utifrån regionens förutsättningar att bedriva en hälso- och sjukvård på samma villkor som övriga landet. Regionstyrelsen kommer även att fortsätta kontakterna med regeringen för att påvisa den utsatta situation som vår region har med många äldre-äldre, långa avstånd och låg skattekraft.

Verksamheten i form av hälso- och sjukvård samt regional utveckling fungerar bra eller mycket bra. Det såg vi senast vid den tragiska bussolyckan utanför Sveg. Dessa två faktum har ett samband. Att snabbt gå fram med stora verksamhetsförändringar riskerar kvalitet och beredskap i regionstyrelsens lagstadgade skyldighet att erbjuda en god hälso- och sjukvård. Arbetet med ekonomin behöver vara långsiktigt, kvalitetssäkras och värna patientsäkerheten. Utvecklingen har under 2016 vänts till en lägre kostnadsutveckling, ett minskat underskott och går åt rätt håll.

Förslag till beslut
Utarbetat förslag till förklaring överlämnas till fullmäktiges presidium.

Expedieras till
Regionfullmäktiges presidium

Beslutsunderlag
- Tjänsteskrivelse Regionstyrelsens förklaring
- Regionstyrelsens förklaring till revisorernas avstyrkande av ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för verksamhetsåret 2016
- §39 RF pres Ansvarsprövning 2016
- Revisionsberättelsen för år 2016 (undertecknad)
- Bilaga: Granskningsredogörelse
- Bilaga: Granskningsrapport - Finansiella delen
- Bilaga: Revisionskontoret lämnade 2016/2017 följande skrivelser och rapporter

5. Ändring av tidpunkt för när nyvalda fullmäktige sammanträder första gången (RS/760/2017)

Ärendebeskrivning

Enligt regionfullmäktiges arbetsordning punkt 4 ska nyvalda fullmäktige sammanträda första gången i oktober månad de år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet. För att möjliggöra för avgående fullmäktige att sammanträda en sista gång under hösten 2018 föreslås att det i arbetsordningen ändras så att nyvalda fullmäktige sammanträder första gången senast vid utgången av november månad.

Till följd av detta bör även skrivningen i punkt 2.1 Presidievalen genomförs på ett sammanträde som hålls före utgången av oktober månad ändras till Presidievalen genomförs då nyvalda fullmäktige sammanträder första gången.

Fullmäktiges presidium föreslår regionfullmäktige

1. I Arbetsordning för regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen görs följande ändringar:
   Punkt 2.1 Val av presidium
   Det år då val av regionfullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer fullmäktige en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande (presidium) för den tid de är valda till ledamöter i fullmäktige. *Presidievalen genomförs då nyvalda fullmäktige sammanträder första gången.*

2. Punkt 4 Tid och plats för sammanträde
   De år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, sammanträder nyvalda fullmäktige första gången *senast vid utgången av november månad.*

Förslag till beslut

Regionstyrelsen tillstyrker fullmäktiges presidiums förslag.

Beslutsunderlag

- §31 RF pres Ändring av tidpunkt för när nyvalda fullmäktige sammanträder första gången

3

Analys av regionens ekonomi och styrning

RS/785/2017

2017-04-11

Samordningskansliet
Ingela Jönsson
Tfn: 063-14 77 62
E-post: ingela.jonsson@regionjh.se

RS/785/2017

Analys av regionens ekonomi och styrning

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsens ordförande har kontaktat Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, för samtal om hur en liten region med svag skattekraft ska klara att finansiera sin egen välfärd. Regiondirektör, ekonomidirektör och regionstyrelsens ordförande träffade 20170313 SKLs ledning för diskussion kring hur ett analysstöd skulle kunna genomföras av SKL.

SKL föreslår att SKL i ett första steg gör en standardanalys av regionens ekonomi och styrning. Den grundläggande idén bakom analysen är att arbeta fram en översiktlig analys av nuläget och de framtida ekonomiska förutsättningarna. Denna kan sedan utgöra en plattform för regionens fortsatta utvecklingsarbete. Den kan också tjäna som underlag för fortsatt diskussion av ytterligare stöd av SKL.

SKL erbjuder sig att göra analysen utan krav på ersättning, enligt lämnat förslag till upplägg. Analysen kan starta så snart regionstyrelsen godkänt att analysen ska göras och avrapporteras i juni 2017.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen godkänner att Sveriges Kommuner och Landsting genomför en standardanalys av Region Jämtland Härjedalens ekonomi och styrning enligt förslag till upplägg och utan krav på ersättning.

Utdrag till

SKL, Lennart Hansson och Roger Mohlin

Sveriges Kommuner och Landsting

2017-03-27

Vårt dnr 2005/0274

Ert dnr

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN
2017 -03- 29
Dnr...../...../20.....

Lennart Hansson
Analysgruppen
Tfn direkt 08/452 76 36
lennart.hansson@skl.se

Ingela Jönsson
Region Jämtland Härjedalen

Analys av regionens ekonomi och styrning

Vid träff på SKL den 13 mars 2017 beslutades att SKL skulle erbjuda stöd till regionen. Stödet skulle i ett första steg utgöras av SKLs standardanalys, "Analysgrupp". I bifogade dokument presenteras erbjudandet närmare. Den grundläggande idén bakom analysen är att arbeta fram en översiktlig analys av nuläget och de framtida ekonomiska förutsättningarna. Denna kan sedan utgöra en plattform för regionens fortsatta utvecklingsarbete. Den kan också tjäna som underlag för en fortsatt diskussion av ytterligare stöd från SKL.

Är ni intresserade att anta erbjudandet behöver SKL ett formellt beslut av regionstyrelsen. När detta föreligger fastställs tidsplanen och avtal sluts. Kontaktperson för uppdraget är Roger Molin.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING
Analysgruppen

Lennart Hansson

Bilagor:
Bilaga 1 Analys av kommunens ekonomi och styrning - specifikation
Bilaga 2 Regionens dokument
Bilaga 3 Information om webbenkät
Bilaga 4 Utkast till avtal

Sveriges Kommuner och Landsting
118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50
E-post: info@skl.se, www.skl.se

Analys av regionens ekonomi och styrning – specifikation

Den analys som Analysgruppen erbjuder omfattar följande moment.

1. Nulägesanalys av regionens ekonomi och verksamhet

Underlagen till denna analys hämtas från de räkenskapssammandrag som regionen tidigare år inlämnat till SCB. Därutöver kommer vi att använda oss av regionens egna dokument som årsredovisningar, budgetar mm.

- Analys av resultaträkningens delposter 2011–2016, även i jämförelse med andra landsting/regioner.
- Analys av balansräkningens delposter 2011–2016, även i jämförelse med andra landsting/regioner.
- Analys av investeringsverksamhet 2011–2016, omfattning, finansiering samt i jämförelse med andra landsting/regioner
- Analys av regionens olika verksamhetsområden.
  - kostnadsutveckling samt jämförelser med landsting/regioner
  - kommunens kostnader i förhållande till kommunens strukturella förutsättningar.
  - resursanvändning och kvalitet inom hälso- och sjukvården, i jämförelse med övriga landsting och regioner, baserat på tillgängliga data i öppna sjukvårdsdatabaser samt Vården i Siffror
- Analys av hur regionens företag påverkar ekonomin.

Beroende av vad som framkommer vid analysen ovan kan det bli aktuellt att fördjupa analysen särskilt för något/några områden.

2. Regionens styrning

Via intervjuer med ledande tjänstemän och politiker fångas en bild av hur regionens ekonomi- och resultatstyrning fungerar och hur ledande personer ser på ekonomiska förutsättningar. Aktuella frågeställningar kan t ex vara

- hur årsbudgeten och budgetprocessen fungerar som ett styrverktyg
- hur uppföljningen/analys görs och vilka åtgärder som vidtas vid konstaterade avvikelser mellan budget och utfall
- om det finns andra formella eller informella styrregler i regionen
- om det finns en samsyn om regionens ekonomi mellan de olika partierna, mellan styrelsen och nämnderna, mellan politisk ledning och tjänstemän.

Som ett komplement till intervjuerna genomförs också en webbenkät på samma tema. Detta för att få en så bra översiktlig bild som möjligt. Mer information kring enkäten genomförande, se särskild bilaga.

3. Framtidsanalys av regionens ekonomi

Med regionens befolkningsprognos fram t o m år 2023 som grund görs en framräkning av resursbehoven inom de större verksamhetsområdena (inkl. kända statliga reformer). Analysen kan exempelvis visa på förväntade volymförändringar och behov av omprioriteringar.

Framtidsanalysen kommer även att visa hur regionens samlade ekonomi kan förväntas utvecklas fram till och med år 2023.

4. Sammanfattande iakttagelser, bedömningar och förslag

Vi gör en sammanfattning av våra analyser och iakttagelser.

Utifrån analysen presenteras vårt förslag till en övergripande ekonomisk strategi för regionen.

Vi presenterar idéer till hur ett förändringsarbete skulle kunna påbörjas.

5. Presentation av Analysgruppens analysarbete

Vårt analysarbete presenteras vid en muntlig genomgång för den grupp av personer som regionen väljer. Den skriftliga dokumentationen sker i form av en sammanställning av PowerPoint-bilder.

Arbetsgång

A. Kopplat till den tidsplan som bestämts i avtalet inleds analysarbetet när regionen översänt diverse styrdokument som budgetar och årsredovisningar. Tillsammans med annan befintlig statistik kan Analysgruppen få en översiktlig bild av regionens ekonomiska tillstånd.

B. Medarbetare från Analysgruppen genomför under en dag intervjuer med ledande politiker och tjänstemän i regionen (enligt punkt 2 ovan).

C. Analysgruppen genomför en djupgående analys enligt punkterna 1, 3 och 4. Då det kan uppstå behov av kompletterande uppgifter ska en kontaktman utses i regionen.

D. Uppdraget avslutas med att Analysgruppen presenterar sin analys enligt punkt 5.

Förutsättningar för uppdraget

Uppdraget skall komma från regionstyrelsen och således vara formellt förankrat i den politiska ledningen. Vår avrapportering genomförs inom cirka 3 – 6 veckor från det att uppdraget påbörjats.

Regionens dokument

Nedanstående dokument skall vara Analysgruppen till del senast en vecka före avtalad intervju dag. Detta för att gruppen skall kunna utnyttja intervjutiden maximalt. Analysgruppen vill ta del av följande dokument från kommunen:

- Årsredovisningar för åren 2015–2017.
- Budgetar för åren 2017–2019 med tillhörande planer inkl resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys.
- Nämndernas senaste ekonomiska uppföljning för året 2017.
- Kommunens befolkningsprognos per den 31/12 för åren 2017–2023 enligt följande:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0 år							
1–3 år							
4–5 år							
6 år							
7–9 år							
10–12 år							
13–15 år							
16–18 år							
19 år							
20–64 år							
M 65–69							
K 65–69							
M 70–74							
K 70–74							
M 75–79							
K 75–79							
M 80–84							
K 80–84							
M 85–89							
K 85-89							
M 90-w							
K 90-w							
Samtliga							

Sveriges Kommuner och Landsting

118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20

Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50

Skicka gärna prognosen i en Excel-fil. Om Ni har en prognos i ettårsklasser uppdelad på män och kvinnor behöver någon bearbetning enligt ovan inte göras. Denna prognos behöver vi inte ta del av förrän efter intervjudagen.

- För att kunna analysera ert budgetarbete vill vi ha data om driftbudgeten; ramar, budget, eventuella tilläggsanslag för och utfall per verksamhetsområde. Vi vill ha detta för perioden 2013-2017. En särskild blankett mailas över för att underlätta arbetet. Dessa uppgifter behöver vi inte ta del av förrän efter intervjudagen.
- Andra dokument, i första hand gällande ekonomi och ekonomistyrning, som kommunen anser vara relevant information till Analysgruppen.

Bilaga 3

Webbenkät – Landstingsanalys

Webbenkäten ingår som en del i analysuppdraget och riktar sig till förtroendevalda och tjänstemän. Enkäten (två olika, en för förtroendevalda och en för tjänstemän) fokuserar på två områden; ekonomistyrning och resultatstyrningen. SKL ansvarar för att sätta upp webbenkäten, distribuera länkar och sammanställa resultatet. Landstinget ansvarar för att skicka ut länkarna avseende enkäten till berörda i organisationen.

Allmän information om enkäten

Landstinget ansvarar för att skicka ut länk till enkäten och i detta utskick bör också ingå information kring enkäten.

Följande information bör finnas med i mailet:

- Varför genomför landstinget denna undersökning?
- Vikten av att besvara enkäten för att underlaget för analys ska bli så bra som möjligt.
- Vart vänder jag mig om jag har några frågor?
- Hur kommer resultatet från enkäten att användas?
- Hur kommer jag att få en återkoppling kring resultatet?
- När måste jag senast ha besvarat enkäten?

Vem ska besvara undersökningen?

Undersökningen skickas ut både till tjänstemän och till förtroendevalda. Det finns inte någon begränsning i hur många som besvarar enkäten så finns det andra grupper som t.ex. ekonomer/strateger som ni också vill ska delta så är det fullt möjligt.

Tänk på att det ofta finns en trötthet i organisation kring enkäter och välj därför ut några personer extra personer. Enkäten ska ge en bild/en indikation på hur läget är i landstinget. Eftersom ni kommer att erhålla en länk som används av alla går det inte att skicka unika påminnelser till de som inte svarat. Något som ni bör tänka på när ni gör ert urval.

Granskning av enkäten

Landstinget erhåller i god tid före genomförande av enkäten länk för att testa enkäten men också en pappersversion. Enkäten inleds med några bakgrundsfrågor. Se över dessa frågor och kontrollera om definitionerna stämmer för er organisation. Kontrollera även övriga frågor. Kanske finns det några begrepp som ser annorlunda t.ex. vision, övergripande mål/landstingsmål/strategiska mål etc. Enkäten anpassas vad gäller definitionerna efter era önskemål.

Genomförande

Enkäten genomförs efter överenskommelse under en 14-dagars period. Under denna tid gör SKL en uppföljning kring svarsfrekvensen. Landstinget informeras om svarsfrekvensen och har därmed möjlighet att skicka ut en generell påminnelse.

Sammanställning av resultat

Resultatet av undersökningen kommer att sammanställas och redovisas i samband med återkopplingen av analysuppdraget.

Avtal

Analys av Regionens ekonomi och ekonomistyrning

Följande avtal har slutits mellan Region Jämtland Härjedalen och Analysgruppen vid Sveriges Kommuner och Landsting.

Uppdraget

Analysgruppen vid Sveriges Kommuner och Landsting genomför en analys av regionens ekonomi och styrning enligt specifikation i bilaga 1.

Pris

Uppdraget genomförs utan krav på ersättning.

Avrapportering

Slutrapport sker genom muntlig dragning. Skriftlig dokumentation sker i form av en sammanställning av OH-material.

Tid

Arbetet påbörjas den xx maj 2017 och avrapporteras XX juni 2017.

Regionens medverkan

Regionen biträder Analysgruppen med erforderligt underlag och svarar för inbokning av de personer som skall medverka vid möten i anslutning till uppdragets genomförande.

Underlag

Underlag enligt bilaga 2 skall vara Analysgruppen till del senast en vecka före det att intervjuer genomförs.

Övrigt

För slutsatser och förslag svarar Analysgruppen som särskild utredare, vilket innebär att Sveriges Kommuner och Landsting som organisation betraktad inte tar ställning till analysernas innehåll.

Stockholm 2017-03-27

.....	.....
Lennart Hansson	Ann-Marie Johansson
Analysgruppen	Regionstyrelsens ordförande
Sveriges Kommuner och Landsting	Region Jämtland Härjedalen

4

Ansvarsprövning 2016, regionstyrelsens förklaring

RS/568/2017

2017-04-13

Sekretariatet
Charlotte Funseth
Tfn: 063-14 75 51
E-post: charlotte.funseth@regionjh.se

RS/568/2017

Ansvarsprövning 2016, regionstyrelsens förklaring

Ärendebeskrivning

Fullmäktiges presidium beslutade 11 april 2017, § 39 att, med anledning av att regionens revisorer o revisionsberättelsen för 2016 riktat anmärkning mot regionstyrelsen och avstyrkt att styrelsen ska beviljas ansvarsfrihet, bereda regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från regionstyrelsen under 2016 möjlighet att inkomma med förklaring till vad som anförts i revisionsberättelsen.

Regionstyrelsen har utarbetat en förklaring över revisorernas synpunkter. Förklaringarna sammanfattas enligt följande:

Regionen har under flera år redovisat underskott i ekonomin och ett första mål är att nå ett nollresultat 2018. Först därefter kan ett ackumulerat underskott återställas, för detta ska en plan upprättas. Underskottet har minskat i förhållande till 2015. Många åtgärder har genomförts 2016 och andra har påbörjats som kommer att ge effekt under innevarande år.

Den nedåtgående takten i regionens ekonomi har tydligt bromsats in under 2016. Region Jämtland Härjedalens nettokostnadsutveckling var under 2016 betydligt lägre än genomsnittet för andra landsting/regioner. Det har medfört att den negativa trenden i regionens ekonomi, och tidigare landstinget, har vänt. Ett underskott under 2015 med 232,3 miljoner kronor har under 2016 tagits ned till ett underskott på 196,8 miljoner kronor. Detta trots ett allt större behov av hyrpersonal och ökade kostnader för läkemedel.

Under 2016 har resultatförbättrande åtgärder genomförts motsvarande 90,9 miljoner kronor. Bland annat har uppföljningar gjorts med de områdeschefer där stor avvikelse mot budget finns. Som en kraftfull resultatförbättrande åtgärd har höjda patientavgifter införts där den ekonomiska effekten värderas till 22,7 mkr. Dessutom har en ny beredskapsorganisation för närvårdsområdena i fem kommuner och i specialistvården genomförts och beräknas ge en kostnadsminskning på 7+1 miljoner kronor.

En genomlysning har genomförts för att komma tillrätta med det ekonomiska underskottet inom område kirurgi, ögon och öron. Det beräknas ge en kostnadsminskning på ca 45 mkr efter tre år. Ytterligare en rad åtgärder har vidtagits för att minska kostnaderna.

Måluppfyllelsen är stärkt sedan föregående år. Av 80 mål är 44 helt uppfyllda, 24 delvis uppfyllda och 12 mål inte uppfyllda. Måluppfyllelsen är bättre 2016 än föregående år. Målen för 2016 har generellt varit högt satta och regionstyrelsen arbetar med utveckling av uppföljningsprocessen. Arbetet ska tydligare knytas till regionfullmäktiges strategiska mål.

Det allvarliga ekonomiska läget innebär att styrelsen fortsätter att vidta ytterligare åtgärder för att stärka ekonomin. Den verksamhetsanalys som SKL genomför kommer att ge ett bra underlag för regionstyrelsens fortsatta arbete att minska kostnader.

För att komma tillrätta med bemanningspersonal och skapa en långsiktig kompetensförsörjning genomför regionen flera åtgärder där planer för fler AT-läkare och ST-läkare ingår liksom regionens arbete i det nationella bemanningsprojektet. Regionernas och landstingens gemensamma arbete att bli oberoende av bemanningsföretag till första januari 2019 innebär att det finns förutsättningar att åstadkomma resultat.

Under det gångna verksamhetsåret bidrog regional utveckling till att 200 arbetstillfällen tillskapades, vilket kommer att stärka regionen med större skatteintäkter.

Den av regeringen tillsatta utredningen om kostnadsutjämning ger möjlighet till förändring av kostnadsutjämning, strukturbidrag och regleringspost. Regionstyrelsen kommer att arbeta intensivt för att få till en mer rättvis utjämning utifrån regionens förutsättningar att bedriva en hälso- och sjukvård på samma villkor som övriga landet. Regionstyrelsen kommer även att fortsätta kontakterna med regeringen för att påvisa den utsatta situation som vår region har med många äldre-äldre, långa avstånd och låg skattekraft.

Verksamheten i form av hälso- och sjukvård samt regional utveckling fungerar bra eller mycket bra. Det såg vi senast vid den tragiska bussolyckan utanför Sveg. Dessa två faktum har ett samband. Att snabbt gå fram med stora verksamhetsförändringar riskerar kvalitet och beredskap i regionstyrelsens lagstadgade skyldighet att erbjuda en god hälso- och sjukvård. Arbetet med ekonomin behöver vara långsiktigt, kvalitetssäkras och värna patientsäkerheten. Utvecklingen har under 2016 vänts till en lägre kostnadsutveckling, ett minskat underskott och går åt rätt håll.

Regionstyrelsens ordförandes förslag

Utarbetat förslag till förklaring överlämnas till fullmäktiges presidium.

Ann-Marie Johansson
Regionstyrelsens ordförande

Utdrag till

Regionfullmäktiges presidium

Dnr:RS/568/2017

Regionens revisorer

Regionstyrelsens förklaring till revisorernas avstyrkande av ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för verksamhetsåret 2016

Landstingets revisorer avstyrker ansvarsfrihet för landstingsstyrelsen för verksamhetsåret 2016. Regionfullmäktiges presidium har bett om regionstyrelsens förklaring över revisorernas uttalande att ansvarsfrihet avstyrks.

Regionens revisorers bedömning vid ansvarsprövningen har sin grund i bedömningen att

- Regionstyrelsens beredning av budget har varit otillräcklig
- Regionstyrelsens analyser av måluppfyllelse av fullmäktiges mål saknas liksom i flera fall mätbara mål
- Ekonomiskt resultat och verksamhetens resultat uppfyller i flera väsentliga delar inte det finansiella uppdrag som fullmäktige gett regionstyrelsen. Den ekonomiska situationen har ytterligare förvärrats under 2016, jämfört med föregående år.
- Redogörelse för ur balanskravet ska återställas saknas
- Tillgänglighetsmål och viktiga finansiella mål har inte uppfyllts

Regionstyrelsens svar på revisorernas kritik

Regionstyrelsen avlämnar svar på revisorernas kritik med följande upplägg:

- Måluppfyllelsen – kommentarer till de röda framgångsfaktorerna
- Uppföljning – kommentarer till hur regionstyrelsen förbättrat uppföljningen under 2016, bl a utifrån revisorernas tidigare kritik
- Revisorernas granskningar under 2016 – kommentarer till det arbete som skett efter avlämnade svar till revisorerna
- Vidtagna åtgärder – summering av ett antal åtgärder som regionstyrelsen gjort under 2016
- Räkenskaperna – kommentarer till revisorernas åsikter kring räkenskaperna
- Summering

MÅLUPPFYLLELSE:

Revisorerna har sammanfattat årsredovisningens redovisning av måluppfyllelse så här:

Besöksadress: Kyrkgatan 12 Östersund Postadress: Region Jämtland Härjedalen Box 654 831 27 Östersund
Telefon: 063-14 75 00 Fax: 063-14 77 56 E-post: region@regionjh.se Webbplats: www.regionjh.se
Bankgiro: 250-0486 Plusgiro: 8 28 00-4 Org nr: 232100-0214

Antal Mål/FF	RF (Mål)	RS (ff)	Återrapporterat (20 sidor i ÅR)	RD antal mål och uppfyllnad (6 sidor)
Samhälle	10	21	13 ↑ 5 → 1 ↓	4 3 △ 1 □
Patient	5	29	13 ↑ 11 → 4 ↓	12 6 △ 2 □ 4 ●
Medarbetare	5	17	6 ↑ 6 → 3 ↓	4 2 △ 2 ●
Verksamhets resultat	4	22	12 ↑ 2 → 4 ↓	14 4 △ 1 □ 9 ●
SUMMA	24	89	44 ↑ 24 → 12 ↓	34 15 △ 4 □ 15 ●

ff: framgångsfaktor

Två av fyra finansiella mål har uppnåtts och två missats

Samhälle	19 ff (två strukna)
Patient	28 ff (två hopslagna)
Medarbetare	15 ff (två hopslagna m andra)
Verksamhetsresultat	18 ff (två strukna o en hopslagna)
Totalt 80 framgångsfaktorer	

Regionstyrelsen tycker att revisorernas sammanställning är överskådlig och tar till sig att en liknande överblick bör tillföras kommande delårs/års-redovisningar. Regionstyrelsen arbetar under våren med utveckling av uppföljningsprocessen. Arbetet ska skapa tydligare härledning av hur Regionstyrelsens, Regionala utvecklingsnämndens och Vårdvalsnämndens framgångsfaktorer och mål kan användas som uppföljning av Regionfullmäktiges strategiska mål.

Regionstyrelsen ger följande kommentarer till de framgångsfaktorer som ej uppfyllts (röda pilar):

Samhälls-perspektivet:

Den röda framgångsfaktorn här handlar om att regionens olika organ inte har tydliggjort hur ansvar och uppdrag kring jämställhets- och jämlikhetsfrågorna har fördelats. Regionstyrelsen kommer att intitiera diskussioner kring detta så att ansvarsfördelningen inom detta område kan dokumenteras. Regionstyrelsen bedömer dock inte att denna brist har fått några konsekvenser.

Patient-perspektivet:

De fyra röda framgångsfaktorerna avser:

- Arbetet med jämlik och jämställd vård ska följas upp genom redovisning i regionstyrelsen där omotiverade skillnader befaras. Bedömningen som gjorts är:

”Område, HNR (hjärta, neuro, reuma), har svarat att genomlysning sedan tidigare har gjorts för patientgrupper inom reumatologi och stroke. Ett jämställdhets-/ jämlikhetsarbete pågår inom reumatologiverksamheten. Område Kvinna uttrycker att det är viktigt att nyanlända kvinnor erbjuds vård på lika villkor, men att det är svårt att objektivt mäta och värdera detta. För uppfyllande av en jämlik och jämställd vård behöver förutom att se detta område ur ett kvinna och mans- perspektiv, även beakta t.ex. funktionsnedsättningar. Det behövs också ett ökat kunnande om HBTQ frågor för att kunna ge en jämställd och jämlik vård. Sammantaget har detta arbete utrymme för förbättring. ”

Regionstyrelsen vill påpeka att detta är ett svårt arbete, och att bedömningen visar på medvetenhet om problemen och ambitioner till förbättringar. Detta är ett långsiktigt arbete som Regionstyrelsen kommer att fortsätta driva på.

- Förebygga fallskador trycksår och undernäring. Bedömningen som redovisas:

Resultat inom områdena fall, trycksår, undernäring samt munhälsa, basala hygien och klädregler samt vårdrelaterade infektioner kommenteras. Inga tydliga förbättringar redovisas.

Regionstyrelsen har 2017 vårdskador som aktivt mål just för att markera vikten av att vårdpreventionen måste förbättras, och för att löpande under 2017 få uppföljningar som möjliggör agerande.

- Säkerställa rutin för att de svårast sjuka patienterna ska ha fast vårdkontakt. Bedömningen visar

Ansvarig läkare och kontaktsjuksköterska prioriteras till patienter med cancer och patienter med långvariga vårdbehov. Däremot finns utrymme för förbättring kring att göra rutinen är känd hos alla medarbetare.

Regionstyrelsen konstaterar att möjligheterna till fast vårdkontakt försvåras av stafettläkarsituationen och kompetensförsörjningsläget gällande sjuksköterskor. Utifrån den situationen är Regionstyrelsen dock nöjd med prioriteringen av cancerpatienter och patienter med långvariga vårdbehov.

- Ökad patient medverkan genom bland annat deltagande i förbättrings arbeten och i upprättandet av standardiserade vårdförlopp. Bedömningen visar att:

Inom cancervården följs de olika standardiserade vårdförloppen upp via PREM enkäter. På grund avför få patienter erhöll inte region JH något resultat för 2016. Diagnos- och patient- och närståenderåd finns. I utvecklingsprojektet som görs på plan 8 Östersunds sjukhus inkluderas också patienter i förbättringsarbetet. Sammantaget får dock involvering av patienter och närstående betraktas vara ett område i behov av utveckling.

Regionstyrelsen noterar förbättringar här, och konstaterar att detta är ett långsiktigt arbete som kräver både nytt arbetssätt och modeller för hur det ska kunna ske. Regionstyrelsen kommer att fortsätta driva på detta arbete.

Medarbetar-målen:

De tre röda framgångsfaktorerna avser:

- Nyttjande av inhyrd personal och arvodesläkare ska minska till 2014 års nivå.

Ökningen av inhyrd personal har varit Regionstyrelsens största problem under några år. Åtgärderna som vidtagits under 2016 är när det gäller distriktsläkare är bl a beslut om ändrad beredskapsorganisation i fem kommuner, ökat fokus på arbetsmiljö/arbetssituation på hälsocentralerna bl a flytt av arbetsuppgifter, utveckling av arbetsformer med ny teknik(video), ny organisation inom primärvården och ökat antal ST-läkare. Åtgärderna när det gäller sjuksköterskor är bl a utvärdering och informationsspridning av det nya arbetssättet på plan 8 medicinenheten, kompetenskort och karriärvägar. Hösten 2016 enades alla landsting i ett gemensamt beslut om att tillsammans starta ett projekt för att bli oberoende av bemanningsföretag 1 januari 2019. Regionstyrelsen ser med stor tillfredsställelse på det beslutet.

- Modellen för arbetsvärdering ska följas upp ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Uppföljningen visar:

Verktyget för arbetsvärdering utvärderades under 2016 och utifrån den utvärderingen togs beslut om att fortsätta använda Valuator som systemstöd. Nytt arbetsvärderingsformulär togs fram 2014 och innebar att det blev nödvändigt att ta fram ytterligare riktbefattningar. Detta har ännu inte slutförts då arbetet inte gick att prioritera. Under 2017 ska en lönekartläggning göras och inför det arbetet måste säkerställas att alla medarbetare har en arbetsvärdering

Regionstyrelsen konstaterar att den ambition som regionstyrelsen hade för 2016 inte har kunna uppnås med befintliga system och personalresurser. Arbetet inom detta område fortsätter i den takt som är möjlig 2017.

- Utveckla chefsrollen och etablera chefsnätverk. Uppföljningen visar:

Arbete med att ta fram nytt ledarutvecklingsprogram startar under våren 2017 i Forskning, utbildning och utvecklingsavdelningen. Inget arbete med att etablera chefsnätverk har genomförts under 2016. Tidplan för detta

enligt handlingsplan Attraktiv arbetsgivare är 2017-2019. Rekrytering har skett till tidigare vakant tjänst och arbete kring chefs och ledarutveckling är under uppstart och kommer att ske under våren 2017

Regionstyrelsen konstaterar att utvecklingschefen tillträdde september 2016. Uppdrag angående chefsnätverk och att utveckla chefsrollen ligger i den enheten. Arbetet pågår och kommer att verkställas under 2017.

Verksamhetsresultat-målen:

De fyra röda framgångsfaktorerna avser:

- Minska klimatpåverkan från regionens tjänsteresor och interna transporter.

  Redovisningen visar:

Målet om att minska koldioxidutsläppen från tjänsteresor och transporter med 10% jämfört med 2011 är långt ifrån nått. Koldioxidutsläppen ökade istället med 24% till största delen på grund av en kraftig ökning, mer än fördubbling, av flygresandet i antal mil och i kg CO2. Totalt sett är resandet räknat i mil och utsläppen de högsta vi haft sedan 2010. Att vi gör också sämre val av transportsätt ur miljöperspektiv när vi reser visas också av att koldioxidutsläppen per rest mil 2011 var 1,64 kg/mil, men 2016 är motsvarande siffra 1,73 kg/mil. För att kartlägga och analysera resandet ur både kostnadssynpunkt och klimatpåverkan för att kunna hitt a rätt åtgärder har Regionen tillsammans med Östersunds kommun sökt och beviljats projektmedel från Energimyndigheten för att bland annat göra en kartläggning med den s.k. CERO-metoden. Projekten påbörjades hösten 2016 och fortlöper tom 2017.

Regionstyrelsen är inte nöjd med detta och under 2016 har därför en översyn gjorts. Syftet med en översyn var att se om det är möjlighet att genom tydligare regelverk, nya eller reviderade avtal samt färre resebeställare uppnå:

- minskade kostnader, genom såväl mindre resursinsatser som billigaste färdsätt och boende
- minskad negativ miljöpåverkan genom intern klimatkompensation

Regionstyrelsen beslutade i februari 2017 om nya reseregler § 53 (till regionfullmäktige i april)

- Tillgänglighet till vård och telefontillgängligheten. Redovisningen visar att

Uppföljningsmöten för verksamheterna gällande femstegsmodellen fortsätter. Verksamheterna har kommit olika långt bl.a. beroende på hur länge de har hållit på med produktions- och kapacitetsplanering. En stor utbildningsinsats tillsammans med Gävleborg genomfördes vecka 39. Inga tillgänglighetsmål klarades under 2016 men en liten förbättringar kan ses för antalet väntande på akutmottagningen.
I primärvården påverkar arbetet med standardiserade vårdförlopp förbättrad tillgänglighet. Resultat i den nationella mätningen av telefonframkomlighet för december 2015 och 2016 är i stort sett detsamma, och ligger under riksgenomsnitt.

Detta är den avvikelse som bekymrar Regionstyrelsen mest. Nystart är gjord med utbildningsinsatsen från Gävleborg. Regionledningen prioriterar och följer upp arbetet med produktions- och kapacitetsplaneringen extra intensivt under våren, och ekonomer, personalkonsulter och verksamhetsutvecklare är utpekade som stöd i detta arbete. Förhoppningsvis kommer det att leda till bättre resultat under 2017.

- Kostnadseffektiva läkemedelsval. Redovisningen beskriver:

Kostnadsutveckling för förmånsläkemedel och rekvisitionsläkemedel lägre än nationella utvecklingen.

Regionstyrelsen vill påpeka att läkemedlen kan vara kostnadseffektiva för patienterna trots att kostnadsutvecklingen för alla förmånsläkemedel och rekvisitionsläkemedel varit högre än nationellt. Det finns inget bra sätt att mäta kostnadseffektiviteten ur patientperspektiv. Styrgrupp läkemedel följer löpande upp kostnadsutvecklingen arbetar fram regler för hur

nya dyra läkemedel ska implementeras. Så trots att detta är en röd framgångsfaktor anser Regionstyrelsen att styrning och uppföljning inom läkemedelsområdet är god.

Sammantaget kan Regionstyrelsen konstatera att många av de röda framgångsfaktorerna är röda pga att arbete pågår. Det önskade resultatet har inte hunnit komma under 2016 eftersom många av framgångsfaktorerna är av långsiktig karaktär

UPPFÖLJNING OCH BUDGETPROCESS

Regionstyrelsens verksamhetsplan, nämndernas verksamhetsplaner och regionfullmäktiges strategiska mål

Revisorerna kritiserade vid granskningen av 2015 att styrelsen och regiondirektörens verksamhetsplaner inte hanteras och godkänns av överordnad nivå. Regionstyrelsen har under 2016 ändrat sitt arbetssätt. Regionfullmäktige har godkänt regionstyrelsens verksamhetsplan och Regiondirektören utfärdar nu, med den nya organisationen på plats, direktiv för förvaltningarnas verksamhetsplaner, och alla tre förvaltningarna har verksamhetsplaner som godkänts av regiondirektören och informerats i Regionstyrelsen. Fr o m delårsbokslutet aug 2016 följs regionstyrelsens verksamhetsplan upp i så mätbar form som möjligt. Regionfullmäktige godkände revidering av regionens styrmodell med anledning av den förändringen i oktober 2016 § 143.

När regionstyrelsens verksamhetsplan för 2017 fastställdes hösten 2016 innehåller den nu 8 aktiva mätbara mål (två under vartdera perspektiv). Dessa aktiva mål kommer att följas upp i månadsrapporterna och som fördjupade analyser två gånger per år. . Under 2017 pågår arbete med att ytterligare utveckla uppföljning av regionstyrelsens, regionala utvecklingsnämndens och vårdvalsnämndens verksamhetsplaner och tydligare analysera hur de sammantaget kan beskriva hur måluppfyllelse av regionfullmäktiges strategiska mål.

Regionen har under flera år redovisat underskott i ekonomin. Detta har resulterat i ett ackumulerat underskott som enligt kommunallagen skall återställas. För att skapa en miljö där fokus är att nå en ekonomi i balans har regionstyrelsen valt att primärt inskärpa ett tydligt uppdrag att steg ett i arbetet med ekonomin är att nå ett balanserat resultat. När detta mål är uppnått ska en tydlig plan fastställas som visar hur det ackumulerade underskottet ska återställas.

Den budget som är utlagt i verksamheten baseras på möjlig total finansiering. Budget jämfört med den ingående kostnadsnivån skiljer sig dock väldigt mycket. Att fastställa en budget som medger högre kostnader än vad som är möjligt att finansiera ger dock helt fel signaler och indirekt medges ett överskridande, vilket sprider osäkerhet och otydlighet i organisationen. För en tydlig ekonomistyrning är det viktigt att klart ange det ekonomiska utrymmet som finns och där målet givetvis ska vara att när utfall enligt budget uppnås ska detta också motsvara ett balanserat resultat. Allt annat skapar oklarhet och osäkerhet i styrning av verksamheten.

Den budgetprocess som numera tillämpas inom regionen innebärande att regionfullmäktige redan i juni fastställer Finansplan för kommande planperiod har även inneburit att arbetet med att utforma den detaljerade budgeten nedbruten per förvaltning och område påbörjas i juni och pågår under hösten, vilket därmed har medför att budgetarbetet är helt klar när det nya året börjar.

REVISORERNAS GRANSKNINGAR UNDER 2016

Regionstyrelsen vill informera om vilka åtgärder som gjorts efter avlämnade svar på revisorernas granskningar under 2016.

Upphandling av konsulttjänster (RS svar 20160428 §101)

I svaret nämns uppdatering av riktlinjer för direktupphandling. Detta är gjort se RS/383/2016 utifrån den nya organisationen 2015 och revisorernas kritik. Detsamma gäller delegationsbestämmelser.

I svaret nämns också kommunikationsplan före-efter upphandling. Arbetet är påbörjat men inte avslutat. Under 2016 har upphandlingsenheten haft stor personalomsättning och sjukfrånvaro vilket inneburet att de fått prioritera att genomföra upphandlingar.

Upphandlingsenhetens avtalscontroller började sin tjänst på 100 % i augusti 2016. Det har genomförts en uppföljning av kontorsmaterial och följer kostnaderna utifrån förrådets nya arbetssätt. Arbetet med att uppdatera vår "avtalstrohetsmodell" som legat i träda sedan 2010 är påbörjat. Det går nu även analysera ner på fakturanivå. I december påbörjades ett arbete med att införa ett nytt upphandlingssystem där avtalscontrollern har en roll i att ta fram arbetssätt för att följa upp avtal i modellen, med rapporter etc. Avtalscontrollern är även delaktig i arbetet med implementera det nationella arbetet med inom inköpsområdet. Inköpsrådet har beslutat att genomföra en genomlysning av inköpsprocessen i organisationen och där har avtalscontrollern en viktig roll att tillsammans med upphandlingschefen ta fram de krav regionen har på en konsult i samband med det och följa arbetet. Upphandlingsenheten har inte hela bilden över inköpsmönstret i organisationen och inte heller resurser för att göra det. Av den anledningen beslutade Inköpsrådet att vi skulle göra en extern genomlysning för att kunna lägga fram konkreta förslag på ändrat arbetssätt baserat på fakta om hur en effektiv inköpsorganisation ska se ut. Detta kommer att ske 2017.

Regionstyrelsens kostnadskontroll (RS svar 20160525 § 122)

I denna granskning framför revisorerna synpunkter på budgeten som styrmedel. Regionstyrelsen delar revisorernas synpunkt och arbetar med tydliggöra budgetansvaret. Den nya organisationen signalerar större och tydligare ansvar på första och andra linjens chefer, och ekonomidirektören är närvarande i de tre förvaltningarnas ledningsgrupper. Under 2016 har fokus på uppföljningar gjorts med de områdeschefer där stört avvikelse mot budget finns, för att dels förstå varför och dels kunna ge stöd till åtgärder.

Prognosarbetet har under året har fortsatt uppvisat i likhet med 2015 en högre tillförlitlighet. Årets första prognos (utfall februari 2016) visade en årsprognos om -238 mkr. Denna kom

att revideras vid tre tillfällen. I november var bedömningen ett resultat om -215 mkr. Avvikelse i förhållande till faktiskt resultat blev därmed endast 18 mkr (faktiskt utfall -197 mkr) I relation till omslutning får detta anses visa god kvalitet. Regionens ekonomi innehåller en mängd parametrar som är svårvärderade och som snabbt kan medföra större kast. De nycklar som tillämpas för att bedöma den ekonomiska utvecklingen synes med hänsyn till den ökade tillförlitligheten i prognosarbetet under två år (2015 och 2016) ha inneburit och medfört önskad kvalitet.

Kunskapsstyrning (RS 20160525 § 123)
Under 2016 har arbetet med standardiserade vårdförlopp inom cancerområdet varit en form av kunskapsstyrning som verkställts. Vidar har samarbetet inom regionalt cancercentrum norr, inneburit att uppföljning av utvecklingsplanen för cancer har gjorts och ny lokal utvecklingsplan har tagits fram som beslutades av regionstyrelsen 2016-09-28 § 193. Regionen deltar också i RCCs arbete med nivåstrukturering inom cancervården. Under 2016 har flera beslut fattas i regionstyrelsen om nationella och regionala nivåstruktureringar. Ett annat viktigt kunskapsstyrningsområde är ordnat införande av läkemedel. Där har regionen också varit aktiva i både beslut om nya läkemedel, regelverk för implementering och uppföljning av efterlevnad till dessa regelverk.

Inför finansplanen genomfördes våren 2016 sedvanligt inprioriteringsarbete, dvs värdering av vilka ofinansierade behov som finns. Strategin är att det också är viktigt att säga nej till identifierade behov som inte kan finansieras så att inte nationell styrning via riktlinjer och rekommendationer införs av regionens verksamheter.

Finansförvaltningen (RS svar 20160824 § 169)
Nytt reglemente med inarbetade synpunkter från revisorerna antogs av Regionfullmäktige 2016-06-15 § 97. Finansförvaltningens rapport är numera uppställd på samma sätt som det nya reglemente som fullmäktige fastställde under 2016, vilket gör det lättare att stämma av. Likviditeten har lyfts bort ur rapporten och rapporteras istället i varje månadsrapport samt delår/år. Rapporten är nu tydligare och mer renodlad i sin uppföljning av tillgångs och framtida skuldförvaltning. Avvikelser mot policyn har redovisats i årsredovisningen 2016. Den av revisorerna påpekade "tvåhandsprincipen" har under 2016 fungerat så att någon i redovisningsgruppen bokför och redovisningsansvarig kontrollerar men kommer pga personalomsättning ses över igen hur det ska fungera 2017.

Vårdprogram avseende återbesök (RS svar 20160824 § 170)
Uppföljningar av återbesök görs nationellt för att följa om tillgänglighetskraven och standardiserade vårdförlopp inom cancerområdet får några undanträngningseffekter inom andra sjukdomsområden. Region lämnar underlag till dess uppföljningar och tar del av resultaten. Det är svårt att uttala sig om regionen har avvikelser mot regler för återbesök eftersom det är inte finns specifika regler för när återbesök ska ske. Det är ett individuellt ställningstagande för varje patient.

Uppföljande granskning av tvångsvården (RS 20160928 § 186)
I svaret till revisorerna omnämns planerad uppföljning i styrelsen. Den gjordes 1-2 nov gjordes § 213. Värt att nämna är att en särskild egenkontrollplan nu finns på området där även tvångsvården omfattas.
Redovisning av tvångsåtgärder har gjorts för 2015 och 2016. Till styrelsen redovisades 2013, 2014 och 2015 för en rad variabler inklusive vård på olika lagrum. Det finns inga sådana jämförelsedata för 2016 än.
Rutiner har ändrats angående uppföljningssamtal efter tvångsåtgärd och resultaten används systematiskt.
Utomhusplatserna är klara, men det ska byggas två altaner som inte är klara. De ska göras nu i vår.

Granskning flyktingmottagandet (RS 20161207 § 252)
Vid Regionstyrelsens möte 20161207 § 256 beslutades om Asyl- och flyktinghälsans uppdrag och finansiering. Det fanns ett uttalat behov i hela organisationen av ett förtydligat ansvar och en bibehållen och utökad kunskap och utarbetade metoder för att på ett bra sätt hantera och utveckla hälso- och sjukvården för asylsökande och nyanlända i länet. Beslutet innefattade:
- ett förtydligat uppdrag till Enhet för asyl- och flyktinghälsa
- beskrivning av en förtydligad ansvarsfördelning och samverkansområden mellan Asylhälsan
och övriga verksamheter i primärvård och specialistvård
- finansiering för verksamheten
- fortsatt positiv utveckling av sammanhållen kompetens och kompetensspridning gällande hälsovård för asylsökande, flyktingar och nyanlända
- utveckling av samverkan med elevhälsa, socialtjänst
- verksamheten organiseras i Område primärvård/anslagsfinansierad verksamhet.

Under vintern 2016/2017 har också en Plan för mottagande av asylsökande och nyanlända flyktingar tagits fram. Planens syfte är att ge stöd till verksamheternas dagliga arbete och främja att verksamheterna i Region Jämtland Härjedalen kan klara sina befintliga uppdrag och kunna ge asylsökande och nyanlända flyktingar den service och hälso- och sjukvård de har rätt till. Beskrivningen i planen tydliggöra regionens tre uppdrag och ansvaret för dessa frågor när det gäller hälso- och sjukvård, regional utveckling och som arbetsgivare.

Kompetensförsörjning (RS 20170125 § 7)
Regionstyrelsen noterar den oro kring chefernas förutsättning som revisorerna framförde i den granskningen och vill informera revisorerna om att det arbete som då beskrevs gällande handlingsplan utifrån enkät kring chefernas förutsättningar har färdigställt. Resultat från enkäten redovisades och handlingsplanen godkändes av regionstyrelsen vid mötet 2017-03-29. Den 2017-03-30 genomfördes en halvdags ledardialog där chefers uppdrag, roll och krav gicks igenom och där resultat från enkäten återfördes samt handlingsplanen

presenterades. Vid detta tillfälle presenterades också det pågående arbetet med ett chefsutvecklingsprogram som cheferna fick ha synpunkter på inför det fortsatta arbetet.

I granskningen framför revisorerna också oro kring chefernas stöd. Efter svarets avlämnade har arbetet med att förtydliga ekonomi- och personalkonsulternas uppdrag fortsatt och kommer slutföras under våren 2017. Därutöver startade servicecentret i februari 2017 som avlastar cheferna diverse administrativa uppdrag. Beslut har också fattats i mars om att organisatoriskt flytta verksamhetsutvecklarna från utvecklingsenheten i regionstaben ut till respektive område för att de ska komma närmare cheferna och få direkt arbetsledning från dem.

Revisorerna uttrycker också oro för rekryteringsarbetet och situationen med beroendet av bemanningsföretag. Kostnaden för bemanningsföretag har kraftigt ökat de senaste åren så också 2016. En situation regionen delar med övriga vårdsverige.

För att komma tillrätta med bemanningsläkare och skapa en långsiktig försörjning genomförs flera åtgärder bla inrättades fler AT-tjänster redan 2015, från 20 till 24. 2016 har antalet ST-tjänster ökat till ca 36 och våren 2017 har beslut fattats att målet är 60 STläkare vid utgången av 2018. Ett problem är dock att det tar upp till 5-7 år innan en specialist blir färdig. Primärvården arbetar dessutom sen ett par år aktivt med särskilda åtgärder bl.a inom arbetsmiljö, rekrytering, marknadsföring, rätt använd kompetens, lön, interna avtal och arbetstider mm, och nu börjar resultat synas i arbetsmiljöenkäter.

Hösten 2016 startade ett nationellt projekt med SKL som bas för oberoende av bemanningsföretag 20190101. En åtgärdsplan för deltagande i det nationella bemanningsprojektet utarbetades under hösten och regiondirektören lämnade in en åtgärdsplan i december 2016. Våren 2017 har regionstyrelsen beslutat anta SKLs rekommendation angående detta projekt och har fastställt mål för detta arbete vid mötet i februari 2017. I bilaga finns den åtgärdsplan som regionen skickade in till SKL i december 2016.

Utöver distriktsläkare är fokus också på att bli oberoende av bemanningsföretag när det gäller allmänsjuksköterskor vid vårdavdelningar på Östersunds sjukhus. Genomförandet kräver en kraftsamling av vårdverksamheter därför utsågs en projektledare hösten 2016 och våren 2017 har en delprojektledare utsetts för att stötta den genomgång av arbetsuppgifter, ansvar och roller, kompetensförskjutning och översyn av arbetstidsmodeller som varje vårdverksamhet ska göra den närmaste tiden. Arbetssättet på plan 8 medicinenheten är förebild och arbete pågår för att sprida det till övriga avdelningar. Regionstyrelsen gjorde gemensamt studiebesök på plan 8 vid februarimötet 2017.

Regionstyrelsens personalpolitiska utskott följer ovan beskrivna arbete löpande och driver på i denna för Regionstyrelsen prioriterade fråga. Regionstyrelsen har också bemanningsprojektet som en stående avrapporteringspunkt vid varje möte.

Granskning IT/informationssäkerhet (Svar maj 2017)
Svar på denna granskning kommer att avlämnas i maj 2017, men Regionstyrelsen kan informera om att detta område länge varit underbemannat. Under 2016 års kostnadsminskningsarbete inom Regionstaben kunde inte utökningar prioriteras. Under vintern 2016/2017 har dock Regionstabens rekryteringsråd kunnat godkänna inrättande av en tjänst som informationssäkerhetsstrateg. Tjänsten kommer att vara bemannad våren 2017.

o **Barn-och ungdomspsykiatrin –** till Regionstyrelsen 20170124 – svar planeras maj 2017
o **Vårdskador egenkontroll** – till Regionstyrelsen 20170125 – svar planeras juni 2017
o **Produktionsplanering -** Till Regionstyrelsen 20170301 – svar planeras juni 2017
o **Ledningssystemet –** Till Regionstyrelsen 20170512

VIDTAGNA ÅTGÄRDER

Regionstyrelsen åtgärdsbeslut i mars 2016 inkl OPUS 2020

Vid Regionstyrelsens möte 2016-03-22/23 (§ 56 Regiondirektörens rapport 2016 (RS/7/2016))
beslutades om ytterligare insatser mot bakgrund av den prognos som presenterades efter utfall februari, d v s årets första månadsrapport.
Regionstyrelsen beslutade enligt Regiondirektörens förslag om följande åtgärder:

- Antal utförda timmar under 2016 ska återgå till 2013 års nivå, vilket motsvarar en minskning med cirka 140 årsarbetare.

Åtgärd: Hälso- och sjukvårdsledningen har genomfört särskilda möten med samtliga områdesledningar. Vid dessa möten har fördjupad analys genomförts avseende bemanning kontra förändrad verksamhet. Under våren 2016 kunde även noteras en minskning av antalet årsarbetare. Vid tertialrapport april uppvisades exempelvis en minskning om ca 35 årsarbetare. Denna utveckling avstannade dock och skillnaden till 2015 minskade successivt under hösten. För att ytterligare inskärpa nödvändigheten att vidta åtgärder kompletterades uppdraget till områdena med att inkomma med konkreta ekonomiska åtgärder motsvarande en minskning av årsarbetare med 3 procent. Detta har slutligt resulterat i ett flertal åtgärder som både omfattar insatser för att minska kostnaderna för bemanningsföretag men även stängningar och indragningar av tjänster.

- Översyn bör ske av delar av nuvarande jour- och beredskapsorganisation inom den specialiserade verksamheten (med beaktande av det uppdrag att se över akutens bemanning som ingår i LUP-arbetet)

Åtgärd: Översyn redovisad i styrelsen att jourorganisationen på sjukhuset förändrats genom borttagande av en jourlinje, lungmedicin, ca 1 mkr kostnadsminskning.

- För område kirurgi, ögon och öron ska en extra genomlysning genomföras för att komma tillrätta med det ekonomiska underskottet.

Åtgärd: Genomlysningen genomfördes av konsultföretaget Health Care Management (HCM), som presenterade sin rapport hösten 2016. Rapporten pekar på ett antal förbättringsområden omfattande bl a:

- Omstrukturering av logiken kring läkarbemanning
- Teamarbete och utskrivningsprocess
- Remisshantering
- Allmänt mottagningsarbete
- Operationsplanering
- Standardisering av metoder

För att nå önskad och nödvändig effekt i det förändringsarbete som konsultrapporten anger inrättades en särskild projektorganisation. Styrgruppen leds av Hälso-och Sjukvårdsdirektören. Till arbetet har även externt projektstöd till områdesledningen kontrakterats. Målet är att under 2017 och påföljande år successivt nå nödvändiga besparingar som sammantaget skall uppgå till ca 45 mkr.

2016 års nettokostnadsutveckling

Ett centralt riktmärke i arbetet med att successivt vända regionens ekonomi till balans är att uppnå en långsiktig stabil låg nettokostnadsutveckling. Utfallet efter 2015 uppgick till ca 5,5 % (justerad för hepatit C och AFA), medan det justerade utfallet för 2016 slutligt landade på 2,9 %. Detta visar på ett tydligt trendbrott. Takten i regionens ekonomi har tydligt bromsats in under 2016. Det viktiga är därför att säkerställa att insatserna fortsätter i oförminskad omfattning så att nettokostnadsutvecklingen fortsätter att reduceras. Regionens behov är att under många år uppvisa en extremt låg nettokostnadsutveckling. Nedan framgår nettokostnadsutvecklingen för flertalet landsting/regioner de senaste två åren. Som framgår var regionens nettokostnadsutveckling betydligt lägre än genomsnittet. Den stora utmaningen är dock att hålla en mångårig låg takt. Nedanstående tabell visar tydligt utmaningen i detta. I princip endast landstinget i Dalarna kan uppvisa en flerårig låg takt.

Nettokostnadsuteveckling nationellt 2015 och 2016

Lst / Reg	Utfall -15	Utfall -16	tot 15/16
Stockholm			
Uppsala	5,7	3,8	9,5
Sörmland	5	5,6	10,6
Östergötland	6,2	6	12,2
Jönköping	4,2	4,3	8,5
Kronoberg	7,3	4,5	11,8
Kalmar	6,2	5,4	11,6
Blekinge	7,1	5,4	12,5
Skåne	5,8	5,7	11,5
Halland	4,4	5	9,4
Västra Götaland	4,9	3,8	8,7
Värmland	7,1	1,2	8,3
Örebro	7,3	3,9	11,2
Västmanland	4,9	4,9	9,8

Dalarna	3,6	0,8	4,4
Gävleborg	5,9	3,7	9,6
Västernorrland	3,1	5,5	8,6
Jämtland/Härjedalen	6,1	3	9,1
Västerbotten	4,3	3	7,3
Norrbotten	5	4,9	9,9
Summa (Snitt)	**5**	**4,4**	**9,4**

Regionstyrelsen ser således med tillfredsställelse att nettokostnaden sjunkit från 2015 till 2016 och fortsätter driva på förändringsarbetet och framför allt minskningen av bemanningsföretagskostnader för att nettokostnadsökningen 2017 ytterligare ska kunna minska.

Kontakter som tagits hos regeringen om det svåra ekonomiska läget

Under 2016 har regionstyrelsens ordförande haft flera kontakter med regeringen och regeringens utredare. De första kontakterna tog redan 2015 på våren med uppvaktning angående kostnadsutjämningens brister samt anhållan om stöd för att ställa om till en effektivare sjukvård. Uppvaktningen följdes upp med samtal med civilministern under hösten, där civilministern hänvisade till regionreformen. Samtal med Indelningskommittén fördes vid många tillfällen under 2016 däribland i den samrådsgrupp som bildades för de fyra Norra länen. Under hela perioden fördes från region Jämtland Härjedalen fram att en större region kan var en del av lösningen men för att få ökad utveckling och tillväxt krävs förstärkta förutsättningar med bl.a. infrastruktursatsningar. Något som även framförts direkt till civilministern och infrastrukturministern vid flera tillfällen.

Infrastrukturministern uppvaktades av de tre norra landstingen och region Jämtland Härjedalen angående statens medfinansiering av Norrtåg. Uppvaktningen gav resultat och för 2017 satsar regeringen 20 miljoner för att utveckla trafiken.

Ministern för forskning och högre studier uppvaktades om fler utbildningsplatser för läkarutbildningen vid Umeå universitet.

Hälso- och sjukvårdsministern har besökt regionen och fått information om hälso-och sjukvården i länet, om det ökade beroendet av hyrpersonal och svårigheten att finansiera den sjukvård som befolkningen har behov av.

Genom samtal med socialdepartementet har det statliga anslaget till Rett Center ökats till 8,3 mkr, vilket var 1,3 mkr högre än 2015. För 2017 har anslaget ytterligare justerats och uppgår till 9 mkr.

Våren 2016 hade ordföranden korta samtal med finansministern om det besvärliga ekonomiska läget vid två tillfällen.

När regionreformen föll kontaktades civilministern återigen för samtal om hur en liten region med svag skattekraft ska klara att finansiera sin egen välfärd. Diskussion fördes om att analysera hela regionens verksamhet med hjälp av Sveriges kommuner och landsting. Under 2017 har detta skett genom samtal med Sveriges kommuner och landsting som gett en offert för en analys av regionens ekonomi och styrning – detta kommer Regionstyrelsen att få ta ställning till vid sammanträdet i april.

Den av regeringen tillsatta utredningen om kostnadsutjämningen kontaktades omedelbart och regeringens utredare bjöds in till region Jämtland Härjedalen. Utredaren hade dock inte möjlighet att kommat till regionen varför regionstyrelsens ordförande med tjänstemän i april 2017 besökte utredaren och hans medarbetare i Stockholm och presenterade regionens syn på kostnadsutjämningssystemet, strukturbidraget och regleringspostens konsekvenser för Region Jämtland Härjedalen. Mötet var positivt och regionen kommer ha fortsatt kontakter med utredarna och kommer få möjligheter att vara referensgrupp i deras arbete.

I samband med det påbörjade fördjupade samarbetet med Tröndelag fördes samtal med socialdepartementet om de möjligheter till samarbete mellan länderna inom ramen för HUNT, (Helseundersökning Nord Tröndelag) som öppnats.

Förtroendevalda har dessutom under hela året lyft fram regionens förutsättningar i formella och informella sammanhang och förstärkt budskapet till regeringen i de kontakter som regionstyrelsens ordförande haft.

Omorganisationer

Som ett resultat av aprilöverenskommelsens beslut om att se över antal chefer och minska administration beslutade Regiondirektören om en omorganisation hösten 2015. Omorganisationen har ett starkt fokus på kvalitet i verksamheten och en tyngdpunkt på enhetsnivån. Verksamhetens resultat och förbättringar ska prioriteras, liksom effektivare och kortare beslutsvägar. Det innebar t ex att en chefsnivå (centrumcheferna) togs bort. De tre förvaltningscheferna har därefter format sina respektive organisationer utifrån detta inriktningsbeslut.

Omorganisationen för Regionstaben innebar också att Folkhälsocentrum togs bort som egen enhet och folkhälsostrategerna överflyttades till utvecklingsenheten och nu 2017 har de överförts till primärvården.

En viktig konsekvens av den nya organisationen är funktionen som Hälso- och sjukvårdsdirektör, dvs en sammanhållen ansvarsposition för hela hälso- och sjukvården med mandat att fatta beslut som rör samordning och effektiviseringar över områdesgränser. Denna funktion har redan under första året hittat former för effektiv ledning och samordning som ger förhoppningar på att de två största frågorna för organisationen kommer att kunna hanteras, dvs oberoende av bemanningsföretag och produktions- och kapacitetsplanering.

Under 2016 har också en omorganisation skett inom primärvården. Närvårdsområden har setts över, en biträdande primärvårdschef har inrättats liksom en sammanhållande närvårdschef för hälsocentralerna i Östersunds kommun. Denna omorganisation har gjorts för att skapa bättre förutsättningar för samordning och utvecklingsförmåga i den regiondrivna primärvården.

I mars 2016 § 74 beslutade Regionstyrelsen om ny beredskapsorganisation för Ragunda, Bräcke, Berg, Krokom och Östersund. Beräknad kostnadsminskning är 7 miljoner kronor. Uppföljning har gjort av hur kommunerna och primärvården tycker att det fungerar har redovisats i regionstyrelsen i mars 2017 – utvärdering där också ekonomi kan följas upp planeras till efter sommaren.

Enhetliga och höjda patientavgifter

Som en kraftfull resultatförbättrande åtgärd beslutade Regionfullmäktige 2016-02-09/10, §10 om enhetliga och höjda patientavgifter. Något förenklat innebar höjningen att i genomsnitt utgår en patientavgift om 300 kr oavsett vårdbesök. Den ekonomiska effekten av förändringen värderades till 22, 7 mkr. De nya avgifterna trädde i kraft 2016-04-01. Utfallet 2016 uppgick till ca 16 mkr. Efter jan-febr 2017 kan noteras ytterligare 1,7 mkr i ökade intäkter. Helårseffekten bör således slutligt uppgå till ca 19,5-20 mkr i ökade intäkter.

Åtgärdsplan efter 11/11 2015

Den nya Regionstyrelsen gav Regiondirektören i uppdrag att komplettera de befintliga åtgärderna med nya åtgärder för att snabbare förbättra resultatet i november 2015. Den 11 november 2015 genomfördes en workshop med alla chefer och flertalet läkare med medicinskt ledningsuppdrag, MLU, i region Jämtland Härjedalen. Syftet var att beskriva det ekonomiskt kärva läge som regionen befinner sig i och att tillsammans ta fram åtgärdsförslag för ytterligare besparingsåtgärder. Dagen gav ca 5-600 lappar med förslag på åtgärder. Dessa bearbetades till en åtgärdsplan för vardera förvaltning.

Under 2016 har följande åtgärder verkställts av kategori 1 dvs mycket pengar och/eller snabb effekt:

- Resor och boende i samband med IVF - egen finansiering – beslut i fullmäktige februari 2016
- Biologisk behandling, genomgång för att minska medicinering – utvärdering hösten 2017
- Ökat användande av sms-påminnelser för minskat antal uteblivna besök
- Utredning av ljusbehandling, effektivisering – resultatet visar att ingen åtgärd ska vidtas
- Samordna mammografibussen med ögonbottenundersökning – utredning visar ej möjligt
- Bassängutredning – pågår fortfarande
- Samordning i Härjedalen mellan primärvården, ambulansen och kommunen – förhandling pågår + nytt prehospitalt projekt beslutat i Regionstyrelsen mars 2017

- Reducering av fotvård för reumatiker – beslut i Vårdvalsnämnden, start 20170101
- Effektivisera vårdflöde höftfraktur – nytt arbetssätt implementerat hösten 2016
- Effektivisera vårdflöde TIA – nytt arbetssätt implementerat hösten 2016
- Op-råd och trauma-råd – verkställt så att beslutsmandat skapats
- Många förslag kring kompetensväxling – bearbetade och är underlag för förändring
- Minskad administration kring anställningsarbetet för cheferna
- Rutiner kring internkontroll genomgångna – internkontrollreglemente reviderat
- Genomgång av regler för tjänsteresor inkl resebyråfunktionen – nytt regelverk beslutat i Regionstyrelsen febr 2017
- Kontroll av statsbidrag – ny rutin klar och tydliggjord ansvarsfördelning
- Fakturering av utomlänsvård – ny rutin fr o m 2017 större andel DRGfakturering
- Ta bort Valutator – har utretts Behålla Valuator t.o.m. 30/6 2019 – dvs för löneanalys 2017 och 2018. Förhandlat pris minskad kostnad 200 tkr.
- Telefoni, fast eller mobilt – utredning verkställd – IP-telefoni ska införas Utbredning av bärbar IP-telefoni kommer initialt att ske på plan 8, men också hos C-OP.
- Anställa språktolk – har analyserats, ej kostnadseffektivt
- Taligenkänning Cosmic – har analyserats, ej kostnadseffektivt
- SITHS-kortshanteringen – har analyserats, ingen förändring behövs

Under 2016 har följande åtgärder verkställts av kategori 2 dvs effekt 2017 och bortåt:

- Avgifter – beslut om både enhetliga patientavgifter som många förslag handlade om och beslut om höjda slutenvårdsavgifter.
- Hjälpmedel – i anslutning till revidering av hjälpmedelspolicyn (beslut i Regionstyrelsen januari 2017 § 23) har också dokumentet ”Definitioner och direktiv inom hjälpmedelsverksamheten” reviderats och innehåller nu uppgifter om indelning av hjälpmedel i olika grupper och deras finansiering inklusive egenavgifter.

Vid redovisningen för Regionstyrelsen i januari 2017 konstaterades att de flesta av förslagen från 20151111 nu är värderade, verkställda eller infasade i andra pågående förändringar varför detta uppdrag är slutfört. Nu går fokus tillbaka till arbete med den långsiktiga planen för god ekonomisk hushållning.

Långsiktig utvecklingsplan god ekonomisk hushållning

Uppföljningen av den långsiktiga utvecklingsplanen för god hushållning ser ut så här:

Nr	Strukturpaket i LUP ekonomi	Effekt 2016	Ack. Effekt 2014-2016
1	Akut omhändertagande (PCI) separat flik	8,2	**8,2**

2	Sjuktransporter/sjukresor (utveckling sjukresor taxi mellan 2015 och 2016)	-1,3	**-1,3**
4	Lokal/resursutnyttjande		**0,0**
6	Primärvårdsstruktur (2014-2015 återställande resultat NÄVA, 2016 neddragen tjänst distriktsläkare Brunflo HC)	1,4	**3,4**
7	Folktandvårdsstruktur (klarat mer än resultatkrav)	7,2	**7,6**
8	Administrativa och regionövergripande kostnader, egen flik, samt redogörelse i word-dokument	12,1	**15,9**
9	Regionens externa intäkter exkl skatt (2015 översyn regional prislista, 2016 höjning patientavgifter)	15,8	**35,8**
10	Förhindra inläggning på vårdavdelning/ minska antalet färdigbehandlade patienter på vårdavdelning	plan 8 minskade vårdplatser	**ca 5-8**
11	Psykisk ohälsa		**0,0**
12	Läkemedelshantering (efter förhandling lägre pris på öppenvårds-DOS/enl Karin Lindgren)	1,6	**1,6**
13	Hemtagning riks- och regionvård	ej startat	
14	Samverkan med kommunerna	nyvaknat intresse hos kommunerna 2017	
15	Samverkan med landstinget Väster-norrland	nyvaknat intresse hos LVN 2017	
16	Samarbete kring labverksamhet (försenat pga sjukskrivningar på lab)	0,0	**0,0**
17	Minskad sjukskrivning (LUP sjukskrivning)	sjukskrivn oförändrad 2016	
	Summa resultatförbättringar per år	**45,0**	**71,2**

Resultatförbättringarna 2016 summerar alltså till 45 miljoner kronor och sammantaget från 2014-2016 har LUPen gett kostnadsminskningar på 71 miljoner kronor.

Revisorerna kommenterar att besparingen inom regionstaben till delar avser neddragning av avtal. Det är korrekt. Nedanstående redovisning beskriver både avtalsneddragningen 5,7 mkr och minskningen av administration 10,6 mkr.

Regionstyrelsen beslutade 20150526-27, § 142, om kostnadsminskningar inom administration och övergripande kostnader - paket 8 i långsiktig utvecklingsplan för ekonomisk hushållning.

Följande har hänt under 2016 avseende övergripande kostnader:

Nysam	deltagandet är avvecklat	Minskad kostnad 400 tkr
Rehabresor	600 tkr budgeterade utfall 240 tkr	Minskad kostnad 360 tkr
ÖNH-läkare	avtalet upphörde 20150228 – inga kostnader	Minskad kostnad 900 tkr

	2016	
Ortopedläkare	ryggavtalet upphörde 20151231 – inga kostnader 2016	Minskad kostnad 1200 tkr
Gynekologiavtal	avtalet upphörde 20151231 – verksamhet och budget överförd till kvinnokliniken	Ingen minskad kostnad
Kiropraktoravtal	avtalen upphörde 20151231 – inga kostnader 2016	Minskad kostnad 1300 tkr
Arbets- och miljömedicinavtal	Avtal med Landstinget Västernorrland uppsagt. Verksamheten där nedlagd. Nytt avtal med Västerbotten om regionverksamhet	Minskad kostnad 1500 tkr
SUMMA ÖVERGRIPANDE KOSTNADER		Minskad kostnad 5 660 tkr

Följande har hänt gällande administrativ kostnadsminskning – naturlig avgång
I anslutning till omorganisation (och Aprilöverenskommelsen) hösten 2015 utökades besparingskravet till 10 mkr, men då skulle effekt av borttagen centrumorganisation räknas med.
Regionfullmäktige beslutade 20160209/10 § 24 att Närvård Frostviken beviljas utökad ram 2016 med 500 tkr, och maximalt 100 tkr för ökade hyreskostnader (helår), och att VVN får utökad ram med 600 tkr 2016 genom omdisponering av 600 tkr från Regionstyrelsens anslag för Regionstaben
Alltså totalt besparingskrav 10,6 mkr

Efter beslutet maj 2015 inrättade Regionstaben ett rekryteringsråd där alla rekryteringar har diskuterats av stabscheferna gemensamt. Resultatet följs gemensamt upp där ekonom och personalkonsult dokumenterar: Avslutade ej ersatta tjänster, uppbemanning/nya tjänster, överföringar från/till andra förvaltningar, nyanställningar vid permanenta avgångar, anställningar med extern finansiering. Följande åtgärder har verkställts:

Åtgärd	Kommentar	Minskad kostnad 2016	Helårseffekt 2017
Avslutade ej ersatta tjänster	5,0 chefer	5 327 tkr	5 913 tkr
	15,2 assistenter, handläggare, övrigt	7 609 tkr	9 093 tkr
	6,0 centrumchefer	7 252 tkr	8 662 tkr
SUMMA		20 188 tkr	23 668 tkr
Uppbemanning	2,0 chefer	1 690 tkr	2 305 tkr
	9,3 avtalscontroller, chefsutvecklare, utredare, handläggare,	4 743 tkr	5 710 tkr

	4,0 nya områdeschefer (fd centrumchefer) 1,0 HSdirektör+	4 438 tkr 2 337 tkr	5 098 tkr 2 337 tkr
SUMMA	1,0 HSsamordnare	13 208 tkr	15 450 tkr
NETTOFÖRÄNDRING exkl HSdir+HSsamordn		6 980 tkr 9 317 tkr	8 218 tkr 10 555 tkr

Totala nettoförändringen av regionstaben och centrumorganisationen 2016 är 6980 tkr med 8 218 tkr helårseffekt 2017. Om inrättandet av en HSdirektör och HSsamordnare inte betraktas som del av det som var besparingskravet ger verkställandet 2016 9 317 tkr med helårseffekt 10 555 tkr dvs fullt uppfyllt besparingskrav.

Summeras både besparingar inom övergripande kostnader och administration är summan 5 660 tkr + 10 555 tkr = 16 215 tkr.

Digitalisering

Under 2016 har arbetet med ny teknik och digitaliserade tjänster utvecklats bra. Några exempel är:

- 18 december 2015 beviljade projektet C3-Cloud som handlar om utveckla personligt skräddarsydda vårdguider för multisjuka.
- 1 september 2016 startade interregprojektet VälTel. Projektet ska skapa en innovationsarena för företag, kommuner, regioner och landsting i Trøndelag, Jämtland Härjedalen och Västernorrland där man tillsammans testar och utvecklar välfärdsteknologiska lösningar i stor skala. Syftet med projektet är att företag ska erbjudas en innovationsarena där lösningar kan utvecklas och testas tillsammans med det offentliga för att möta välfärdens behov.
- Inom primärvården har virtuellt akutrum i Härjedalen startat sin verksamhet och Brunflo har arbetat med att utveckla vårdmöten på nätet (bokad läkarbesök med patienten i hemmet och läkaren på annan ort i Sverige) liksom vård och behandling på nätet.
- Barn och unga vuxna driver ett projekt för ”digitala patientbesök via nätet”. Likaså har ett samarbete med Karolinska Institutet inletts och under augusti infördes KBT baserad internetbehandling inom barn- och ungdomspsykiatrin med mycket gott resultat.

Dessa projekt har det gemensamt att de försöker hitta ny arbetssätt för vården att möta patienterna – de ska effektivisera hur möten genomförs, minska restid, ge korrekt information, ge patienten ökat egenansvar mm. Det är regionstyrelsens övertygelse att på sikt kommer breddinförande av arbetssätt av denna typ att kunna ge kostnadsminskningar.

Långsiktig utvecklingsplan för ökade frisktal och minskade sjuktal
Regionfullmäktige godkände 20151125 §143 den långsiktiga utvecklingsplanen för ökade frisktal och minskade sjuktal. Regionstyrelsens arbetet inom detta område har gett bra resultat under 2016. I denna bild framgår att starten på 2017 fortsätter på samma positiva sätt:

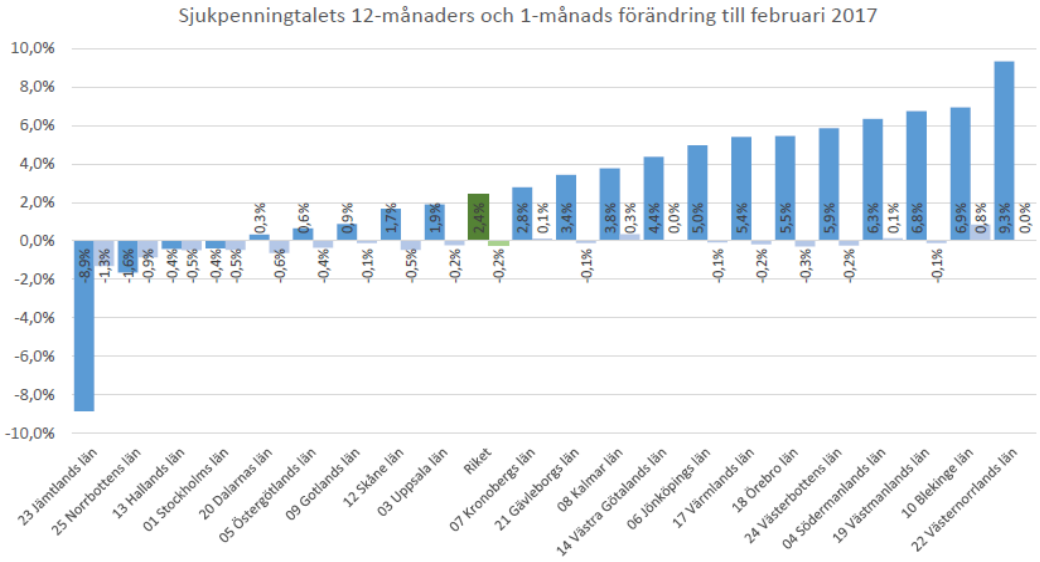

Utredning om åtgärd för att stärka regionens likviditet - Landstingsbostäder
I början av 2016 genomfördes en översiktlig marknadsvärdering kring förutsättningar att sälja landstingsbostäder. Detta för att på ett kraftfullt sätt stärka regionens likviditet. Information om processen gjordes på regionstyrelsens sammanträde i februari under regiondirektörens rapport. (§33 regiondirektörens rapport 2016 (RS/7/2016)) Efter inkomna externa värderingar framkom att försäljningsvärdet inte motsvarande det värde som ansågs nödvändigt för att erhålla önskad effekt på likviditeten och därmed gjordes bedömningen att fastigheterna skulle vara kvar i regionens regi för att fortsatt underlätta rekrytering av personal inom bristyrken.

REVISORERNAS GRANSKNING AV RÄKENSKAPERNA

Kursiv stil = revisorernas kommentarer

Förvaltningsberättelsen

Upptagande av lån för att klara likviditeten 2017

Regionens likviditet försämrades med 163,1 mkr under 2016 och har under början av 2017 förstärkts med lån från Kommuninvest. Enligt finansplan ska 100 mkr per år lånas under en treårsperiod. Enligt revers för det första lånet, som är på 40 mkr, ska lånet betalas tillbaka 2019-01-22.

Det saknas en analys av vilka ekonomiska konsekvenser detta ger i framtiden t.ex. hur återbetalningen av lånet ska finansieras.

Svar: Mål och övergripande riskbegränsning hanteras enligt Reglemente för finansiering och skuldförvaltning samt förvaltning av likviditet och pensionsmedel.
Lånet som nämns ovan är ett fastränteslån med genomsnittlig ränta på 0,14 % per år under bindningstiden på 2 år. Återbetalning av lånet kommer om inte regionens ekonomiska situation förbättrats avsevärt att finansieras genom upptagande av nytt lån.

I Finansplanen 2016-2018 är beslutat att lån kan upptas om 100 mkr per år, d v s totalt 300 mkr under planperioden. Då regionens nettokostnadsutveckling bromsades in under 2016 blev det inte nödvändigt att under året lyfta det första lånet. Med en oförändrad kostnadsutveckling som 2015 hade emellertid upplåning varit en realitet redan under 2016.

Väsentliga personalförhållanden

Det saknas upplysning om anställdas sjukfrånvaro, andel av sjukfrånvaro som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer samt sjukfrånvaro i de åldersgrupper som anges i KRL 4 kap. 1a §. Det saknas även en beskrivning av den allvarliga personalsituation regionen befinner sig i med väntade pensionsavgångar inom flera yrkesgrupper och svårigheterna att rekrytera personal.

Svar: Ytterligare information om sjukfrånvaron och personalförsörjningen redovisas i personalbokslutet RS/359/2017. Bokslutet redovisar åldersfördelningar mm. Det finns en beskrivning i personalbokslutet av gångna årets situation och framåt. När det gäller framtiden pågår en kompetenskartläggning som ska redovisas i ledningssammanhang i maj.

Balanskrav

Liksom tidigare år saknas en redogörelse för när och på vilket sätt man avser att återställa balanskravet. Det totala balanserade underskottet uppgår till -771 mkr och kommer om 2017 års prognos realiseras uppgå till 966 mkr. Utöver detta tillkommer ansvarsförbindelsen.

Svar: Regionen har under flera år redovisat underskott i ekonomin. Detta har resulterat i ett ackumulerat underskott som enligt kommunallagen skall återställas. För att skapa en miljö där fokus är att nå en ekonomi i balans har styrelsen valt att primärt inskärpa ett tydligt uppdrag att steg ett i arbetet med ekonomin är att nå ett balanserat resultat. När detta mål är

uppnått ska en tydlig plan fastställas som visar hur det ackumulerade underskottet ska återställas.

Ett långsiktigt arbete pågår för att uppnå en ekonomi i balans, bland annat i det långsiktiga arbetet med Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning. Flera andra åtgärder har vidtagits för att försöka bromsa kostnadsutvecklingen. Handlingsplaner för kostnadsminskningar har framtagits av de flesta områden under 2016 och dessa ska utökas och följas upp även under 2017. Därefter återstår att även återställa tidigare års underskott. Om åtgärderna i Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning genomförs enligt tidsplan kommer Region Jämtland Härjedalen att uppnå ett positivt resultat 2018 och kan därefter börja återställa det balanserade underskottet.

RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER

Resultat och balans

Det egna kapitalet är nu negativt -75,7 mkr, för koncernen -57,5 mkr.

Svar: Det är korrekt att det egna kapitalet i och med bokslut 2016 är negativt. Dock kan här noteras att utifrån den redovisningsmodell som ska tillämpas, s k blandmodellen, uppvisar två andra landsting/regioner ett större negativt kapital.

Landsting/Region, eget kapital kr/inv 2016

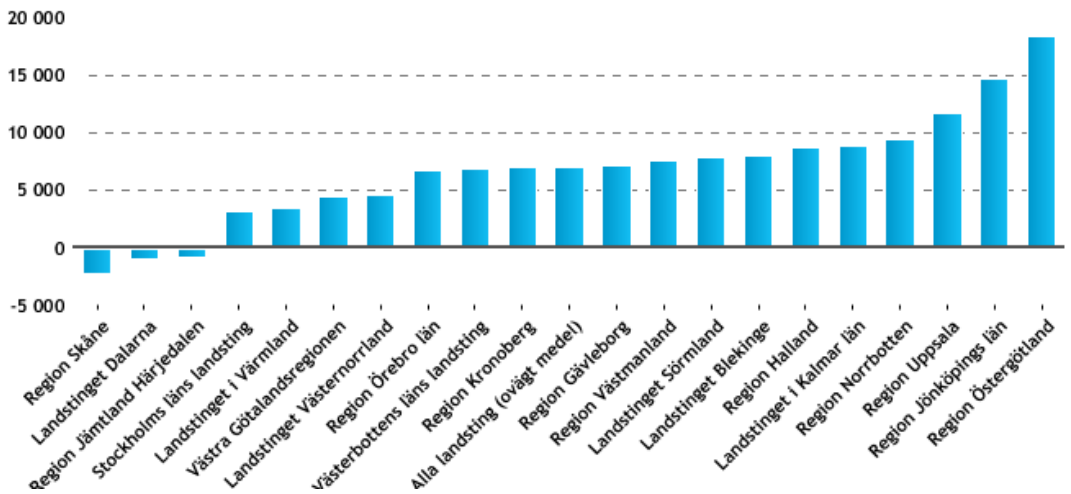

Periodiseringsrutiner

Inkomster och utgifter ska periodiseras för att återge resultat och ställning på ett rättvisande sätt[1]. Exempel är avskrivningar och periodiseringar av t.ex. försäkringspremier, leasingavgifter och hyror. Syftet är att kostnader och intäkter ska fördelas på den redovisningsperiod de tillhör.

Regeringen beslutade 2015 att 9,8 miljarder tillförs kommuner och landsting som ett tillfälligt stöd för att hantera flyktingsituationen. Avsikten, att bidraget avser år 2015 och

[1] KRL 2 kap. 3 §

2016 har medfört att RKR lämnat ett yttrande om hur inkomsten bör periodiseras. Inkomsten har periodiserats enligt rekommendationen och upplysning om hur periodisering skett framgår av not till räkenskaperna.

Vi har dock noterat att det gjorts tveksamma bokningar av upplupna kostnader hänfört till dessa medel för år 2016 som planeras att äga rum 2017. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och RKR har varit tydliga med att periodisering av dessa medel inte är tillåtet.

Vid föregående års granskning noterades att förutbetalda kostnader från 2014 på drygt 1 mkr av misstag inte bokats bort under 2015. Enligt specifikationen åtgärdades detta 2016-02-01. Med anledning av detta belastas 2016 av kostnader som avsåg 2015.

Vidare har vi noterat att periodiseringar gjorts på ett felaktigt sätt, bl.a. har månadshyror, leasingkostnader och förbrukningsvaror för en månad periodiserats på flera månader.

Svar: En särskild ”styrgrupp” beslutade vad de extra flyktingpengarna skulle användas till efter ett äskandeförfarande från organisationen. Dnr RS/226/2016. Detta pågick under hela året 2016 och vissa delar lyckades inte hinna utföras under pågående år pga olika faktorer men medlen skulle ändå användas till det bästa för flyktingmottagandet och det beslutades att om aktiviteten påbörjats och det fanns ett tydligt underlag som till exempel ett upphandlingsuppdrag, beställning eller dylikt så skulle det få interimbokas.

Att IB var lågt 2016 berodde på att det stora statsbidraget för flyktingmottagandet (intäkt) periodiserades i 13 delar enligt rekommendation. (Dec 2015-dec 2016). 29 mkr var det som periodiserades i 13 delar, varav då 27 mkr 2016 och då låg som ett IB 2016. Övriga periodiseringar är oftast kostnader som hyra mm (motsatt tecken). IB 2014 var 42 mkr, IB 2015 44 mkr, IB 2016 25 mkr och IB 2017 59 mkr.

Hanteringen av periodiseringar finns beskriven i anvisningar till boksluten men de kommer nu förtydligats ytterligare i anvisningar till tertialrapporterna april och augusti samt årsredovisning.

Tillgångsredovisning av hjälpmedel

Regionen följer inte RKR:s rekommendationer och upplyser om detta avsteg i årsredovisning. Följden är att hjälpmedel under att halvt prisbasbelopp är tillgångsredovisade istället för att de kostnadsförs direkt. Metoden uppges motiveras av att avskrivningarna matchar intäkter för uthyrning av dessa hjälpmedel, men innebär att tillgångarna är värderade 21,9 mkr högre än de egentligen borde varit.

Svar: I balansräkningens anläggningstillgång är upptaget 33 mkr. För 2015 var tillgången 32 mkr. När aktuell tillgångsredovisning infördes (2007) uppgick värdet till ca 36 mkr. Regionen investerar för ca 14 mkr årligen. Därtill kommer även avskrivning. Nettot blir därmed normalt en förändring om ca 1 mkr. Det som tillgångsredovisas avser hjälpmedel som hyrs ut, ex rullstolar (individmärkta hjälpmedel). Kontinuerligt sker även en inventering, som omfattar individmärka objekt. Bedömningen att tillgångarna skulle vara värderade 21,9 mkr högre än vad de egentligen borde vara är svår att förstå. Hur har summan räknats fram?

När denna redovisningsrutin infördes 2007 gjordes detta dessutom i samråd med revisionen.

Finansiella tillgångar

Förvaltningen av pensionstillgångarna genom Eksportfinans obligationsfond följer inte reglementet. Regionstyrelsen har beslutat att fonden ska behållas tills den förfaller 2019.

Svar*:* Sedan revisionen genomförde granskning av finansförvaltningen har ratingen på exportfinans fondobligation ytterligare stärkts från BBB- till BBB+. Detta innebär att bolaget följer den plan som lades fast i samband med beslutet att bolaget skulle avvecklas. Dessutom står den norska staten plus flera norska storbanker som garanter för lånen som det underliggande bolaget gett ut. Då det inte bedrivs någon aktiv handel med bolagets obligationer är ett aktuellt marknadsvärde svårt att fastställa. Enda möjligheten att få en marknadsvärdering är att sälja obligationen. Regionen har sedan köpet valt att redovisa obligationen till det nominella beloppet. Då obligationen inte handlas på penningmarknaden finns ingen annan värdering. För 2016 utföll kupong enligt plan motsvarande 3 %, vilket innebär 6 mkr. För 2017 är kupongen 4 % och slutligen 2018 5 %. Detta innebär en förväntad total utdelning om 18 mkr.

Regionens vindkraftverk genererar elcertifikat för varje MWh förnybar el det producerar. Elcertifikatet utgör ett bevis som bekräftar att elen har producerats av förnybara energikällor och certifikatet kan sedan säljas på en öppen marknad.

RKR anser att dessa certifikat ska klassificeras som en finansiell anläggningstillgång och att anskaffningsvärdet då utgörs av marknadspris för produktionsområdet vid tidpunkten för tilldelning.

Regionen har inte bokfört befintliga elcertifikat som en finansiell anläggningstillgång. Anledningen uppges vara att man anser att lägsta värdets princip bör tillämpas lika som för andra finansiella värdepapper och att värdet för certifikaten är noll eftersom regionen inte betalar något för dem. Vidare uppges att marknadsvärdet på elcertifikat fluktuerar mycket vilket skulle komplicera bokföringen.

Det totala marknadsvärdet av de certifikat som innehas uppskattades vid årsskiftet till ca 1,2 mkr men har, enligt uppgift, varierat mellan ca 700 tkr och 1500 tkr sedan vindkraftverkets start.

Svar: Detta stämmer, planen är att elcertifikaten skall säljas av löpande en gång per månad framöver

Kassarutiner

Liksom tidigare år har vi noterat att det finns många differenser mellan kassarapporter och faktiska likvida medel i växelkassorna, främst vid hälsocentralerna i länet. Differenserna kan härledas till Cosmics kassahantering där det varit både buggar och otillräcklig utbildning för personalen.

Beloppen är i sammanhanget ringa, men i förhållande till omfattningen av den totala växelkassan är differenserna väsentliga. Enligt redovisningsansvarig pågår utbildningsinsatser.

Vår kommentar

Rutinerna för hantering av växelkassorna behöver förbättras. Vi ser positivt på att utbildningsinsatser prioriteras.

Svar: Mycket arbete har gjorts och men pågår fortlöpande. Utbildning pågår även under 2017 för berörd personal. Felen blir oftast mellan balanskonton vilket inte drabbar kunden vilket är viktigt. I kassan kan man till exempel ange fel betalningsmetod mellan kontant, kortbetalning (BABS) och faktura. Det påverkar inte regionens intäkter. Det finns upplagt

ett särskilt kassadifferensresultatkonto för att det ska bli tydligt när det är ett ”riktigt” fel. Blankett ska fyllas i och skrivas under av chef vid dessa kassadifferenser.

Mål för god ekonomisk hushållning

Finansiella mål

Mål om långsiktigt hållbar ekonomi uppnås inte. Utfall -5 %, mål 2016 0 %.

Mål om kostnadskontroll uppnås inte. Målet för nettokostnadsutvecklingen 2016 var 0 % och uppgår till 2,9 %, vilket är en förbättring jämfört med 2015 då den var 6,1 %. 2015 var dock ett extraordinärt år då införandet av Cosmic och flyktingsituationen. Regionen skulle behöva ha en negativ nettokostnadsutveckling.

Mål om avtalstrohet nås. Vi har inte verifierat uppgiften.

Avseende investeringar anges självfinansieringsgraden för investeringar för 2016 vara -69 %, mål enligt är finansplan 100 %. För den kommande treårsperioden planeras 100 mkr per år för fastighetsinvesteringar, men behovet uppges i årsredovisningen vara avsevärt större. Mål att hålla investeringarna inom ett tak för investeringar på 96 mkr har uppnåtts.

Svar: Regionen har fortsatt som fokus att arbeta mot att nå en ekonomi i balans, d v s ett nollresultat. Att i fastställa en budget som visar på ett överskott i syfte att successivt återställa tidigare års underskott enligt balanskravet har därför inte bedömts som realistiskt. Steg ett är således att nå ett balanserat utfall. Långsiktigt kommer givetvis kravet om återställande att verkställas.
Regionstyrelsen kan konstatera att två finansiella mål har uppnåtts. De mål som inte nås är direkt länkade till underskottet i ekonomi.

De mål som uppnås är avtalstrohet och fastställt investeringstak.

Under 2016 har flera åtgärder vidtagits för att ytterligare vässa regionens arbete med att upphandla rätt och till bästa tänkbara pris. En avtalscontroller är anställd sedan sommaren 2016. Ett centralt inköpsråd har även inrättats.

Inköpsrådet har till dags dato haft fyra möten, tre under 2016. Följande frågor har diskuterats och några beslutats.

- Info om nya reseregler och upphandling av resebyrå
- Info om värdeflödeskartläggning bemanningstjänster
- Info om avtalstrohetsmodell
- Info om sociala medier och hur Region Jämtland Härjedalen arbetar med dessa (info)
- Info om livsmedel och de interpellationer och motioner som kommit in. Inköpsrådet har också informerats om hur uppföljning sker nationellt.

Avtalscontrollern har på uppdrag av inköpsrådet genomfört en omvärldsbevakning av vilka uppföljningssystem som finns på marknaden. Omvärldsbevakningen låg till grund för beslut om att antingen köpa in ett nytt uppföljningssystem eller utveckla den befintliga avtalstrohetsmodellen.
Inköpsrådet beslutade att utveckla befintlig modell. Avtalstrohetsmodellen är ett verktyg både för avtalscontroller och verksamheterna att följa upp avtal. En uppföljning av avtalet

på kontorsmaterial är genomförd utifrån förändrad logistik i förrådet. Avtalscontrollern följer kostnadsutvecklingen avseende avtalet.

Upphandlingschef har lyft frågan om att genomlysa inköpsprocessen i organisationen för att få en effektivare inköpsverksamhet. Inköpsrådet beslutade att genomlysning ska ske och kravspecifikationen för upphandling av konsult ska redovisas på Inköpsråd 10/4 2017.
I samband med upphandlingar uppstår ofta frågan om arbetsmiljöansvar. Det kan vara kemikalier, antibiotikablandning, kostnader förenade med upphandling m.m. Inköpsrådet beslutade att ett arbetsmiljöråd ska bildas i regionen med mandat att fatta beslut i arbetsmiljöfrågor. Upphandlingschefen skriver fram ett ärende till regiondirektören.

I finansplanen för 2016 är ett investeringstak fastställt till 96 mkr. Regionen har sedan 2015 ett nytt investeringsregelverk fastställt av regionfullmäktige. Som en central åtgärd har ett särskilt investeringsråd inrättats. I rådet återfinns kompetens inom ett brett fält. Rådet har till uppgift att utifrån regionens begränsade investeringsram värdera och prioritera att de investeringar som sker i såväl medicinsk teknisk utrustning som i fastigheter på bästa sätt gagnar samtliga verksamheter inom regionen. Det är därför extra glädjande att notera att önskad styrningseffektivitet uppnåtts i fastställt regelverk och att det finansiella målet därmed uppnåtts.

Resultatförbättrande åtgärder

En del av arbetet med att nå en ekonomi i balans omfattar den långsiktiga utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning som gäller för 2015-2025 (LUP). Enligt planen bör regionen ha ett resultat på cirka 60 mkr per år. Om investeringar ska inrymmas måste resultatet vara ännu högre[2]. I den första upplagan var målet ett positivt resultat senast vid utgången av 2018. Vid revidering flyttades målet fram till 2020.

I årsredovisningen uppges att LUP år 2016 resulterat i besparingar på 45 mkr. Vissa delar har dock varit svåra att verifiera att de verkligen inträffat, t.ex. anges att primärvården genom en strukturförändring sparat 1,4 mkr på en läkartjänst. Tjänsten har dock varit vakant i flera år. På administration har man sparat 12,1 mkr varav ej återbesatta tjänster står för 7 mkr enligt underlag. Övriga besparingar är neddragningar t.ex. avtal med privata läkare som inte förlängts vars patienter troligen söker sig till den regiondrivna vården istället.

Svar: När det gäller neddragningar av avtalen gjordes olika bedömningar. I de fall man bedömde att regionens verksamhet skulle klara av fler patienter inom befintlig verksamhet bedömdes denna åtgärd leda till kostnadsminskningar motsvarande tidigare kostnader för avtalet. Detta gällde avtalen med öron, näsa, halsläkare, ortopedläkare och kiropraktor. När det gällde avtalet med privat gynekolog beräknades det kräva en utökad verksamhet inom kvinnokliniken. Därför överfördes budgeten dit och ingen kostnadsminskning räknades med utifrån denna åtgärd.

Områdenas handlingsplaner uppges ha sparat 20,9 mkr. Områdenas resultat har dock försämrats med 77, 4 mkr jämfört med föregående år och avviker med 281,5 mkr från budget.

[2] Enligt LUP 2015-2025 sid 8 Dnr: RS/337/2015

Svar: Den centralt tillsatta analysgruppen gör löpande uppföljning av arbetet med resultatförbättrande åtgärder. Gruppen har haft ett flertal möten under 2016. Områdena har i samband med månadsrapportering även inkommit med aktuella sammanställningar av status på arbetet med besparingar mm. Sammanställningen redovisar resultatförbättrande åtgärder bedöms uppgå till ca 21 mkr. Exempelvis har område Barn- och unga vuxna genomfört en omorganisation som inneburit en minskad bemanning. Utan dessa åtgärder skulle således områdenas resultat vara ytterligare sämre.

Inom diagnostik, teknik och service har oförändrade internpriser enligt chefscontroller gett besparingar på 25 mkr. Besparingarna har inte kunnat verifieras fullt ut.

Svar: Tekniken att ålägga interna servicefunktioner ett rationaliseringskrav utifrån att internpriser inte får höjas och/eller måste sänkas är en väl beprövad och vedertagen metod, som tillämpas inom flertal landsting. Nivån på effektiviseringen är framtagen inom område DTS. Utan denna aktiva åtgärd hade serviceverksamheterna kunnat höja sina interna priser, vilket skulle medgivit ett ekonomiskt utrymme att utöka DTS externa kostnader. De ökade kostnader som uppstår, exempelvis den årliga lönerevisionen, ska således finansieras via ett internt rationaliseringsarbete.

Regionstyrelsens sammanfattande kommentarer

Regionen har under flera år redovisat underskott i ekonomin och ett första mål är att nå ett nollresultat 2018. Först därefter kan ett ackumulerat underskott återställas, för detta ska en plan upprättas. Underskottet har minskat i förhållande till 2015. Många åtgärder har genomförts 2016 och andra har påbörjats som kommer att ge effekt under innevarande år.

Den nedåtgående takten i regionens ekonomi har tydligt bromsats in under 2016. Region Jämtland Härjedalens nettokostnadsutveckling var under 2016 betydligt lägre än genomsnittet för andra landsting/regioner. Det har medfört att den negativa trenden i regionens ekonomi, och tidigare landstinget, har vänt. Ett underskott under 2015 med 232,3 miljoner kronor har under 2016 tagits ned till ett underskott på 196,8 miljoner kronor. Detta trots ett allt större behov av hyrpersonal och ökade kostnader för läkemedel.

Under 2016 har resultatförbättrande åtgärder genomförts motsvarande 90,9 miljoner kronor. Bland annat har uppföljningar gjorts med de områdeschefer där stor avvikelse mot budget finns. Som en kraftfull resultatförbättrande åtgärd har höjda patientavgifter införts där den ekonomiska effekten värderas till 22,7 mkr. Dessutom har en ny beredskapsorganisation för närvårdsområdena i fem kommuner och i specialistvården genomförts och beräknas ge en kostnadsminskning på 7+1 miljoner kronor.

En genomlysning har genomförts för att komma tillrätta med det ekonomiska underskottet inom område kirurgi, ögon och öron. Det beräknas ge en kostnadsminskning på ca 45 mkr efter tre år. Ytterligare en rad åtgärder har vidtagits för att minska kostnaderna.

Måluppfyllelsen är stärkt sedan föregående år. Av 80 mål är 44 helt uppfyllda, 24 delvis uppfyllda och 12 mål inte uppfyllda. Måluppfyllelsen är bättre 2016 än föregående år. Målen för 2016 har generellt varit högt satta och regionstyrelsen arbetar med utveckling av uppföljningsprocessen. Arbetet ska tydligare knytas till regionfullmäktiges strategiska mål.

Det allvarliga ekonomiska läget innebär att styrelsen fortsätter att vidta ytterligare åtgärder för att stärka ekonomin. Den verksamhetsanalys som SKL genomför kommer att ge ett bra underlag för regionstyrelsens fortsatta arbete att minska kostnader.

För att komma tillrätta med bemanningspersonal och skapa en långsiktig kompetensförsörjning genomför regionen flera åtgärder där planer för fler AT-läkare och ST-läkare ingår liksom regionens arbete i det nationella bemanningsprojektet. Regionernas och landstingens gemensamma arbete att bli oberoende av bemanningsföretag till första januari 2019 innebär att det finns förutsättningar att åstadkomma resultat.

Under det gångna verksamhetsåret bidrog regional utveckling till att 200 arbetstillfällen tillskapades, vilket kommer att stärka regionen med större skatteintäkter.

Den av regeringen tillsatta utredningen om kostnadsutjämning ger möjlighet till förändring av kostnadsutjämning, strukturbidrag och regleringspost. Regionstyrelsen kommer att arbeta intensivt för att få till en mer rättvis utjämning utifrån regionens förutsättningar att bedriva en hälso- och sjukvård på samma villkor som övriga landet. Regionstyrelsen kommer även att fortsätta kontakterna med regeringen för att påvisa den utsatta situation som vår region har med många äldre-äldre, långa avstånd och låg skattekraft.

Verksamheten i form av hälso- och sjukvård samt regional utveckling fungerar bra eller mycket bra. Det såg vi senast vid den tragiska bussolyckan utanför Sveg. Dessa två faktum har ett samband. Att snabbt gå fram med stora verksamhetsförändringar riskerar kvalité och beredskap i regionstyrelsens lagstadgade skyldighet att erbjuda en god hälso- och sjukvård. Arbetet med ekonomin behöver vara långsiktigt, kvalitetssäkras och värna patientsäkerheten. Utvecklingen har under 2016 vänts till en lägre kostnadsutveckling, ett minskat underskott och går åt rätt håll.

Ann-Marie Johansson
Regionstyrelsens ordförande

Åtgärdsplan för att uppnå oberoende av bemanningsföretag för Region Jämtland Härjedalen

Version 1: 2016-12-22

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
1 Förändrade arbetssätt/ kompetensförskjutning				
Ta fram gemensam modell/gemensamt angreppssätt	Gemensam modell/gemensamt angreppssätt tas fram för att förändra arbetssätt och uppnå kompetensförskjutning.	**Stabs-arbets-grupp**	Jan 2017	Utkast till uppdragsbeskrivning framtagen.
Prova gemensam modell/angreppssätt	Specialistvården: Pilotprojekt på vårdavdelning inom specialistvården	**Områdes-chef**	April 2017	Med målet att det ska ha slutförts i april 2017.
Kartlägga arbetsuppgifter på avdelning	Vilka arbetsuppgifter måste göras, när under dygnet ska de göras och vilken kompetens krävs? Anpassa bemanning och scheman mer till verksamhetens behov. (Svarar på **Vad** och **När**).	**Enhets-chefer**	Juni 2017	Ingår i ”gemensam modell/angreppssätt”. Även ta hänsyn till arbetstidsmodell årsarbetstid.
Införa nya arbetssätt	Enligt modell på plan 8. Förtydligande av roller och ansvar. USK övertagit vissa SSK-uppgifter. Högre andel USK (Svarar på **Vad**, **När** och ***HUR***)	**Enhets-chefer**	Sept 2017	Ingår i ”gemensam modell/angreppssätt”. Ett pilot-projekt som påbörjades i juni 2015 med hittills mycket goda effekter på arbetsmiljö och trivsel. Nu startar liknande projekt på hjärtavdelningen och lungavdelningen. Starta på fler ställen
Renodla sjuksköterskearbetet	Mer lockande (med hjälp av vem gör vad, arbetssätt på plan 8.)		2017	Kopplas till ovanstående.
Utred utökning av vårdnära	Syftet är att komma fram till om det går att	Områdes-	2017	Örjan Strömqvist har fått i uppdrag att utreda

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
service	minska bemanningen med SSK (genom att USK får mer tid över) med mer VNS.	chef DTS		detta.
Rätt Använd Kompetens. Med fokus på att avlasta läkare.	Flytta arbetsuppgifter från läkare till annan yrkesgrupp. Förutom sjuksköterskor bör även andra personalkategorier som t ex apotekare, psykologer, fysioterapeuter mm ingå i analysen.	HS-direktör	2017-2018	I primärvården har inventering skett av vilka arbetsuppgifter som kan flyttas. Försök pågår med sjuksköterskor som utfärdar sjukintyg för andra veckan och fysioterapeuter som skriver röntgenremiss. Sedan tidigare: artrosskola, Axelina. Apotekare i vården kommer att testas på pl 8 och i primärvården. Ryggmottagning med fysioterapeuter finns i specialistvården, men på försök även i primärvården. Utbildning av ny yrkeskategori, Sonograf, som kan ta över vissa läkararbetsuppgifter har genomförts på röntgenavdelningen. Avancerad specialistsjuksköterska inom kirurgin avlastar läkare vid inskrivning och utskrivning (minska vårdtiden med ett dygn).
Förstärkt ledningsfunktion/ delat ledarskap	Hela avdelningen inkl läkaravdelningen blir en enhet med två chefer som har delat ledarskap. En av enhetscheferna har ett specifikt uppdrag att jobba med att minska beroendet av bemanningsföretag.	Områdes-chef	Möjlig-het	Infört på Röntgenavdelningen. Möjligt för andra enheter att införa.
Överanställa något i grupp på en hälsocentral med syftet att kunna använda överkapacitet på andra hälsocentraler	Modellen grundas i att det är viktigt med lagom och tillräckligt stora grupper för att man som distriktsläkare ska känna sig trygg med att arbetssituationen inte försämras dramatiskt vid eventuell frånvaro. I denna modell styr	Områdes-chef primär-vård	Pågår	Modellen prövas nu på en hälsocentral

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
	läkargruppen detta genom att en av distriktsläkarna tar på sig uppgiften som enhetschef på hälsocentralen.			
2 Teknikstöd för ändrade arbetssätt				
Använda distansoberoende teknik för att kunna hantera patientbehov över ett större geografiskt område	Ett exempel är inrättande av virtuella jour-rum som servas av en distriktssköterska som samarbetar med läkare på annan ort. Ett annat exempel är när distriktssköterska eller distriktsläkare gör hembesök och kan konsultera läkare på hälsocentral eller klinik på sjukhuset med hjälp av distansoberoende teknik.	HS-direktör	Pågår	Ett pilotprojekt pågår i primärvården i Härjedalen. Vältel, Horizon 2020 C3 Cloud ”Doktor på nätet”, pilotprojekt på Brunflo HC
Administrativt stöd till läkare, t ex IT-systemen		IT-chef	Pågår	Utveckling av COSMIC pågår i regionen.
3 Struktur/ Samordning inom regionen				
Utreda sammanslagning till **större avdelningar**, allvårdsavdelningar	30 vårdplatser brukar sägas vara en effektiv storlek, kan kräva investeringar.	HS-direktör	2018	Detta kan kopplas till möjligheten att minska antalet färdigvårdade. Eventuell verkställighet ligger lite längre fram i tiden.
Samordning av utskrivningsklara patienter	Mellan olika avdelningar	HS-direktör	2018	
Kan specialister göra pass i primärvården inom sina specialiteter för att minska behovet av stafettläkare i primärvården?				Görs/har gjorts i Dalarna.
4 Arbetsfördelning/samarbete mellan region och kommun				
Minska antalet färdigvårdade	Kommunerna behöver bli snabbare på att ta	HS-	2017	Just nu rekryteras en person som ska jobba med

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
patienter på avdelningarna	hem sina färdigvårdade patienter. Idag har medicin ständigt ca 15-20 patienter (= en vårdavdelning) som är utskrivningsklara.	direktör		att utveckla nya arbetssätt för att kunna möta kraven i den nya betalningsansvarslagen.
Effektivisera vårdplaneringarna	Allt kanske inte kan vara klart när patienten ska gå hem, utan vissa delar måste planeras från hemmet	HS-direktör	Pågår	Arbete pågår kopplat till nya betalningsansvarslagen.
5 Produktions- och kapacitetsplanering				
Skaffa ett **schemaplaneringssystem**	För att kunna förbättra produktions- och kapacitetsplanering	Personal-direktör	Sept 2017	Start: januari 2017 Mål: upphandlat sept 2017.
Börja arbeta med produktions- och kapacitetsplanering	Med en bättre planering av verksamheten kan en bättre bedömning göras av vilka kompetenser som behovs i vilken omfattning.	Enhets-chefer	2017	Nyckelpersoner har nyligen genomgått utbildning i produktions- och kapacitetsplanering.
6 Dimensionering - bemanningsplan				
Ta fram bemanningsplan med måltal för antal AT, ST osv.	Utifrån patientgrupp, verksamhet, arbetssätt och produktions- och kapacitetsplanering. Alla yrkesgrupper bör finnas med, även t ex fysioterapeuter, apotekare, dietister, sekreterare, arbetsterapeuter mm.	Områdes-chef	2017	Pågår inom område psykiatri utifrån det nationella arbetet med att minska beroendet av bemanningsföretag. Arbete initierat på HIM och HNR att ta fram långsiktiga bemanningsplaner med hjälp av personalkonsult. Övriga områden startar.
Påverka AT-dimensionering	Följa upp AT-rankningen också.		Pågår	Primärvården diskuterar om det finns möjligheter att utöka antal AT-platser alternativt korta ner AT med några månader. Studierektorerna utreder frågan om antal månader (från 21 till 18 månader).
”Överutbilda” 10 %, ger marginal och möjlighet att bistå andra			Pågår	Regionen gör redan detta sedan lång tid, eftersom alltid ett antal lämnar regionen när de

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
landsting				är färdigutbildade.
Öka antalet ST-läkare och sjuksköterskor under specialistutbildning	Den enskilt viktigaste åtgärden i de flesta landsting		Pågår	Regionen har ökat antalet läkare under utbildning de senaste åren. Primärvården behöver öka antalet ST-läkare i primärvården för att på längre sikt klara av att bemanna distriktläkartjänsterna. Behovet är 60 ST-läkare. Primärvården har i nuläget 33 ST-läkare.
Försöka få fler av sjukhusets ST-läkare att randa sig i primärvården.				
7 Arbetstidsmodeller				
Ta fram ett kit med olika arbets-tidsmodeller	Undersöka: • Möjligheterna för olika verksamheter att använda olika arbetstidsmodeller • Säsongsanpassning av arbetstiden/ årsarbetstid • Nattsjok • Fasta nattjänster Modell bör möjliggöra hälsosamma scheman med återhämtningstid.	Personal-direktör	Mars 2017 Hösten 2017 påbörjas tillämp-ning	Arbetsgrupp utsedd som påbörjat arbetet.
8 Schemaläggning				
Se över utformning av scheman	• Lägga in utvecklingstid • Försöka minska ”dö-tid” Se över överlappningstider . Kanske kan APT och utvecklingsarbete/ utbildningar förläggas på vissa dagar, kanske behöver det inte vara lika överallt? – variationer, dag, vecka, år	Områdes-chef eller enhetschef	Sept 2017	Arbetet måste kopplas ihop med delprojekt 1 *Förändrade arbetssätt/ kompetensförskjutning* (kartläggning).

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
9 Kompetensförsörjning				
Kompetenskartläggning	En kartläggning av vilka kompetenser som finns i verksamheten	Områdes-chef	Nov 2016	Alla områden har fått i uppdrag att utföra detta och lämna in resultatet till personalenheten senast 30 november.
Framtagande av kompetensförsörjningsplan		Personal-direktör	April 2017	
Implementera regionens kompetensförsörjningsstrategi gällande handledning av studerande			2016	Pågår. Ingår i ***Övergripande Handlingsplan för Attraktiv arbetsgivare.***
Handledarutbildning till handledare för studerande och medarbetare under utbildning samt skapa utrymme för handledning			2016-2017	Pågår. Ingår i ***Övergripande Handlingsplan för Attraktiv arbetsgivare.***
10 Ledarskap				
Chefsutveckling	Grupphandledning för chefer, minst 5 handledningsgrupper Chefsnätverk och mentorskap (kunna utveckla sitt personliga ledarskap samt öka kommunikation mellan olika enheter) Utbilda chefer i hälsofrämjande ledarskap och systematiskt arbetsmiljöarbete	Personal-direktör Utvecklings-chef	2016 2016-2017 2016-2018	På gång. Samtliga punkter hämtade från ***Övergripande handlingsplan attraktiv arbetsgivare***. Pågår
11 Attraktiv arbetsgivare				
Aktivt visa på **fördelar med fast**	Aktivt börja visa på fördelarna med att vara	Områdes-	Om-	Personalstaben har tagit fram ett underlag. Ska

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
anställning	anställd i regionen jämfört med att arbeta för bemanningsföretag (pensioner mm)	chefer	gående	finnas med i broschyren ”Min anställning”. Även medarbetare ska informeras på exempelvis APT och liknande.
Implementera **karriärstege** och motsvarande **lönetrappa**		Områdes-chefer Områdes-chefer Personal-direktör Enhets-chef	 Feb 2017 Mars 2017 April 2017	Områdena har i uppdrag att granska karriärvägarnas verksamhets anpassning. Områdena utsåg deltagare i granskningsgruppen i november. Arbetet med att koppla lönestruktur till karriärvägar har påbörjats, men personalenheten måste få in underlag, där sjuksköterskorna är placerade i karriärstegen, från områdena. Färdigställa ett förslag på hur lön kan kopplas till karriärväg för sjuksköterskor, givet villkoren ovan. Implementera karriärstege och lönetrappa.
Utreda möjlighet till rotationstjänstgöring	Mellan öppenvårdsmottagningar och slutenvårdsavdelningar, mellan primärvården och slutenvårdsavdelningar eller mellan sjukhuset och 1177.	Områdes-chefer	Våren 2017	Varje område utreder möjligheten och behovet. Vad krävs för att inrätta nya tjänster av den här typen? Hur ska man kunna få till ett samarbete mellan olika områden/enheter?
Utvecklingsarbete på schemalagd arbetstid	T ex för att utveckla arbetssätt för bättre flöde, produktionsplanering mm	Områdes-chefer	Pågår	
Möjlighet till forskning på arbetstid, t ex x % för potentiella		Områdes-chef	Pågår	Finns ofta möjlighet och nyttjas sedan länge.

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
doktorander				
Utvecklingsdagar/internat för yrkesgrupper		Områdes-chef	Pågår	Finns, exempelvis primärvården har fortbildningsdagar för yrkesgrupper.
Skapa utrymme för kollegiala möten		Områdes-chef	Pågår	Finns på många håll
Individualiserad arbetstid vid behov		Områdes-chef	Pågår	Hel- eller deltid möjlig, men ej arbetstidsförläggning. Måste anpassas till verksamhetens behov.
Genomtänkt fördelning av resurs mellan heldygnsvård och öppenvård	Detta bör ingå i aktivitet 1.	Områdes-chef	2017	På läkarsidan pågår detta redan. På sjuksköterskesidan pågår rotation mellan mottagning och avdelning på område kvinna. Går det utveckla mer på fler ställen?
Säkra specialistläkare och specialistsjuksköterskors kompetensutveckling. Ta fram fortbildningsgaranti.		Områdes-chef	Pågår	Den enskildes kompetensutveckling ska kopplas till kompetenskartläggning/ karriärvägar. Detta kommer sedan att vara synligt i Saba Cloud.
12 Kommunikation				
Börja kommunicera ut att regionen planerar åtgärder för att nå oberoende av bemanningsföretag	Information till medarbetare och allmänhet	Region-direktör	161213 och framåt	Områdeschefer har informerat i höst. Regionkommittén har informerats vid tre tillfällen. Kommunikation på *insidan* vecka 51 2016. Nationell information i mellandagarna eller i början av 2017. Efter regiondirektörs-beslut i december 2016, ytterligare information på APT.
13 Introduktion och andra åtgärder riktade mot sjuksköterskeelever/nyexaminerade sjuksköterskor				
”Fånga upp” sjuksköterskestudenter redan i	Detta kan ske genom att man skapar en ”fadder”-avdelning, att man kan ge studenter en	Områdes-chefer	2017	Personalstaben samordnar en rekryteringsgrupp som riktar sig till denna grupp. (Ger möjlighet

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
termin 1	kontaktperson när de gör utvecklingsarbeten mm.			att informera studenter tidigt i utbildningen om att de kommer att få handledning i praktiskt arbete för att förebygga avhopp från utbildningen pga att den upplevs som för teoretisk.)
Ge studenter möjlighet att auskultera		Områdes-chefer		Områdeschefer måste själva ta ställning om det är genomförbart.
Införa ”Sjuksköterskans första år”	Genomarbetad introduktion för nyutbildade sjuksköterskor. Mentorskap ingår i detta.	HS-direktör	2017	Person har anställts som arbetar med detta.
Införa några traineetjänster för nyexaminerade sjuksköterskor		Personal-direktör		I regionen har vi istället ”sjuksköterskans första år.” Punkten måste stämmas av. Har vi resurser?
Uppbemanning av seniorsjuksköterska på vårdavdelning	Önskad uppbemanning av seniorsjuksköterska vårdavdelning för att underlätta för nya sjuksköterskor, och för att öka trygghet och kompetensförstärka. Detta för att behålla fler av de nya sjuksköterskorna.	Områdes-chef/personal-direktör	2017	Ingår i karriärvägar. (Specialistsjuksköterskorna)
Anordna träffar/nätverk för nyexaminerade och nyanställda sjuksköterskor	Ge möjlighet att träffa kolleger i samma situation (liknande som på läkarsidan)			*Ej klart.*
14 Introduktion/handledning läkare				
Genomtänkt mottagande och introduktion av studerande, VFU, AT, ST, specialister		HS-direktör	Pågår	Finns i regionen.
Tillsätt studierektor för specialister, för ST-läkare, AT-läkare		HS-direktör	Pågår	Finns i regionen.
God handledning, individuellt		HS-	Pågår	Finns i regionen.

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
eller i grupp, för AT, ST, specialister		direktör		
15 Rekrytering				
Potentiella sjuksköterskor kontaktas personligen	Det kan vara sådana som slutade för en tid sedan. De kontaktas för att ta reda på om de trivs, kanske väcka en tanke om att komma tillbaka. Det kan även gälla sådana som arbetar som stafetter i verksamheten.	Enhets-chef	Kontinu erligt	
Uppsökande rekryteringsarbete av färdiga specialister	Engagera medarbetare i detta.	OC/EC	Kontinu erligt	
Rekrytering av svenskar som studerar utomlands			Pågår	Regionen deltar redan vid mässor utomlands för rekrytering. En flaskhals är AT.
Anpassa AT till de som läkarutbildar sig i Polen eller andra EU-länder			Pågår	Finns en modell för kompletterande underläkartjänstgöring. Leg utan AT.
Delta i AT-rekryteringen			Pågår	
Tillskapa fler platser för vikarierande underläkare i primärvården	För att fler ska få möjlighet att prova på att vara i primärvården före AT och för att förhoppningsvis få fler att välja ST i primärvården efter AT.		Pågår	
Rekrytering av nyanlända			Pågår	Finns etableringskoordinator som håller i praktikplatser mm.
Anställa stafetter i pensionsålder	Direktförhandla med de stafetter som är i pensionsålder, om alternativ anställningsform.		Pågår	
Utreda inrättande av ”**Internt kompetenscentrum**”	Utredning av ”internt bemanningsföretag” för att kunna attrahera hyrsjuksköterskor och andra sjuksköterskor som vill ha mer omväxling och	Personal-strateg ledarför-	Feb 2017	Enligt ”***Vem gör vad i vården***”: ”Införa poolverksamhet för belastnings-toppar, sjukfrånvaro mm. Inom områden eller inom hela

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
	samtidigt få personal som har större kunskap om regionen och kan bidra till större kontinuitet, än en externt inhyrd sjuksköterska.	sörjning ansvarig för utredning.		sjukhuset där förslagsvis varje person är inskolad på begränsat antal arbetsplatser. En del i karriärvägar för erfarna sjuksköterskor och undersköterskor.”
Stötta med hjälp till arbete för medflyttande anhörig			Pågår	Finns personalkonsulter som stöttar.
16 Ersättningsfrågor				
För personal som stannar kvar (premiera erfarenhet och lojalitet)		Personal-direktör	Mars 2017	Personalstrateg inom lönebildning utreder. Finns olika varianter, t ex OB-bonus (Östergötland), x % av OB som utbetalas två gånger per år, i början av juni och i början av december. Bonus måste stämmas av mot karriärstege och lönetrappa.
Möjlighet att arbeta extra på egen klinik/andra kliniker/landsting på ledig tid för de som bedöms klara det. Attraktiv ersättning, avtal med läkarföreningen.		OC/EC	Pågår	Finns internt stafettavtal
Resa på arbetstid från huvudarbetsplats till svårbemannade orter inom kliniken		OC/EC		Möjlighet finns.
Möjlighet till löneväxling, pensionsinbetalning		Region-direktör		Möjlighet finns.
17 Risk- och konsekvensanalyser				
Ta fram scenarier och hantering av olika utfall vid utfasning av	Risk- och konsekvensanalys för olika utfall och plan för hur de ska hanteras.	HS-direktör	Feb 2017	Workshop febr 2017 med politiker och tjänstemän.

Aktivitet	Beskrivning/kommentar	Ansvarig	Tid-punkt	Status
inhyrd personal.			2017-2018	Risk- och konsekvensanalys tas även fram för enskilda åtgärder eller grupp av åtgärder.
18 Tidplan för oberoende	Ta fram etappmål för när olika tillstånd ska ha uppnåtts.		2017	Övergripande mål fastställt, att uppnå oberoende senast 1 januari 2019.

OC= Områdeschef, EC = Enhetschef

§39

Ansvarsprövning 2016 (RS/568/2017)

Sammanfattning

Regionens revisorer har överlämnat revisionsberättelsen för år 2016 för Region Jämtland Härjedalen och revisionsrapport 2016, Årets granskning av Region Jämtland Härjedalen till fullmäktige. Regionens revisorer har i revisionsberättelsen redovisat resultat av granskningen för år 2016.

För patientnämnden, vårdvalsnämnden, regionala utvecklingsnämnden, gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter m m och gemensamma nämnden för närvård i Frostviken bedömer revisorerna sammantaget att nämnderna i allt väsentligt bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, att den interna kontrollen varit tillräcklig och att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Regionens revisorer tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för dessa nämnder.

För regionstyrelsens del har revisorerna i huvudsak anfört följande. Regionstyrelsens styrning, ledning och kontroll av den ekonomiska utvecklingen under 2016 har inte varit tillfredsställande. Det ekonomiska resultatet enligt årsredovisning 2016 innebär att regionen inte lever upp till kommunallagens krav om god ekonomisk hushållning. Liksom tidigare år visade den första ekonomiska prognosen för verksamhetsåret en kraftig resultatförsämring (- 238 mkr) jämfört med beslutad budget om ett nollresultat. Budgeten var därmed i praktiken obalanserad vilket tyder på en bristande budgetering och att stora delar av verksamheten inte var finansierad. En obalanserad budget försvårar för styrelsen att utkräva ansvar gentemot verksamheten och tilltron till budgeten som styrmedel riskerar att urholkas. Åtgärder som beslutades under 2016 för att nå målet med en budget i balans har inte varit tillräckligt kraftfulla och resultatet för året avvek kraftigt från målet (- 196,8 mkr). Den ekonomiska situationen som revisionen under flera år bedömt vara mycket allvarlig har fortsatt under 2016. Några ytterligare och kraftfulla åtgärder för att i närtid vända den ekonomiskt negativa utvecklingen har inte kunnat återfinnas vid vår granskning av styrelsens protokoll.

Regionplanen innehåller 25 strategiska mål som beslutats av regionfullmäktige. Regionstyrelsen uttolkade de strategiska målen i 89 framgångsfaktorer. Framgångsfaktorerna saknar i flera fall mätvärden för att mäta hur utvecklingen går. Vi har noterat att återredovisning av Regionstyrelsens framgångsfaktorer gjorts i årsredovisningen, dock saknas sammanfattande redovisning och analys av hur fullmäktiges mål uppnåtts. Alla fyra finansiella mål från finansplanen har återredovisats. Två av fyra finansiella mål som beslutats av regionfullmäktige har uppnåtts men målen för långsiktigt hållbar ekonomi och nettokostnadsutveckling uppnåddes inte.

Regiondirektören har i sin verksamhetsplan 35 detaljerade mål som har återredovisats i årsredovisningen. Sex av tolv mål har uppnåtts inom målområdet ”Patient”. Inom målområdet ”Samhälle” har tre av fyra mål uppnåtts och inom ”Medarbetare” har två av fyra mål uppnåtts men sjukfrånvaron bland medarbetarna är fortsatt hög. Inom ”Verksamhetsresultat” har mål inom tillgänglighet och ekonomi inte uppnåtts.

Det egna kapitalet har förbrukats och är negativt (- 75,7 mkr) p g a ekonomiska underskott under flera år. Regionen har under flera år lånat från pensionsmedel till investeringar och återlånet uppgår till drygt 3 miljarder kronor. Under första kvartalet 2017 lyfte regionen ett externt lån på 40 mkr från Kommuninvest.

Regionen lever inte upp till kommunallagens krav på åtgärdsplan för återställande av underskott från tidigare år. Årets resultat innebär att regionen inte uppnår de finansiella eller verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning.

Regionens revisorer bedömer att regionstyrelsens beredning av budget liksom tidigare år har varit otillräcklig och att måluppfyllelsen inom främst ekonomi men även verksamhet är otillfredsställande. Den tidigare allvarliga ekonomiska situationen har ytterligare förvärrats under 2016, jämfört med föregående år. Det egna kapitalet är förbrukat och regionen nödgas påbörja en extern lånefinansiering.

Regionens revisorer riktar en anmärkning mot regionstyrelsen mot bakgrund av att de bedömer att regionstyrelsens styrning, ledning, uppföljning och kontroll varit otillfredsställande.

Mot bakgrund av de allvarliga brister som ligger till grund för revisorernas anmärkning avstyrker regionens revisorer att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för regionstyrelsen.

Med anledning av regionens revisorers uttalande i ansvarsfrågan ska regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från styrelsen ges möjlighet att inkomma med förklaring. Förklaringen bör ha inkommit till fullmäktiges presidium senast den 20 april 2017.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från regionstyrelsen under 2016 bereds möjlighet att inkomma med förklaring till vad som anförts i revisionsberättelsen.

Förklaringen ska ha inkommit till fullmäktiges presidium senast den 20 april 2017.

Beslut

Regionstyrelsen och de ledamöter och tjänstgörande ersättare som avgått från regionstyrelsen under 2016 bereds möjlighet att inkomma med förklaring till vad som anförts i revisionsberättelsen.

Förklaringen ska ha inkommit till fullmäktiges presidium senast den 20 april 2017.

Expedieras till

Regionstyrelsen, ledamöter och tjänstgörande ersättare i regionstyrelsen som avgått från styrelsen under 2016

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

Regionens revisorer

2017-04-10

Till regionfullmäktige i
Region Jämtland Härjedalen
Org. Nr 232100-0214

Revisionsberättelse för år 2016

1. Inledning

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i *Regionstyrelsen, Patientnämnden, Vårdvalsnämnden och Regionala utvecklingsnämnden*. Vidare har vi granskat verksamheten inom den, mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner *Gemensamma nämnden för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter* samt verksamheten inom den, mellan regionen och Strömsunds kommun *Gemensamma nämnden avseende Närvård Frostviken.*

Inom ramen för den samordnade revisionen för regionens företag, stiftelser mm, har vi hållit oss informerade om revisionen av följande: *Landstingsbostäder i Jämtland AB, Norrtåg AB, Torsta AB, Almi-Mitt AB, Länstrafiken i Jämtlands län AB, Stiftelsen Jamtli, Norrlandstingens regionförbund och Samordningsförbundet i Jämtlands län.*

2. Uppdrag och ansvar

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och regionens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Våra skrivelser, genomförda hearings och de sakkunnigas rapporter som avlämnats under året framgår av bifogad förteckning. Utöver det som framkommit i de skriftliga rapporterna har vi inhämtat underlag med hjälp av dokumentanalyser, hearings med företrädare för tjänstemannaledningen, verksamhetschefer m.fl.

3. Resultatet av vår granskning år 2016

Regionstyrelsens styrning, ledning och kontroll av den ekonomiska utvecklingen hos Regionen under 2016 har inte varit tillfredsställande. Det ekonomiska resultatet enligt årsredovisning 2016 innebär att Regionen inte lever upp till kommunallagens krav om god ekonomisk hushållning. Liksom tidigare år visade den första ekonomiska prognosen för verksamhetsåret en kraftig resultatförsämring (-238 mkr) jämfört med beslutad budget om ett nollresultat. Budgeten var därmed i praktiken obalanserad vilket tyder på en bristande budgetberedning och att stora delar av verksamheten inte var finansierad. En obalanserad budget försvårar för

styrelsen att utkräva ansvar gentemot verksamheterna och tilltron till budgeten som styrmedel riskerar att urholkas. Åtgärder som beslutades under 2016 för att nå målet med en budget i balans har inte varit tillräckligt kraftfulla och resultatet för året avvek kraftigt från målet (-196,8 mkr). Den ekonomiska situationen som revisionen under flera år bedömt vara mycket allvarlig har fortsatt under 2016. Några ytterligare och kraftfulla åtgärder för att i närtid vända den ekonomiskt negativa utvecklingen har inte kunnat återfinnas vid vår granskning av styrelsens protokoll.

Återredovisning av måluppfyllelse

Regionplanen innehåller 25 strategiska mål som beslutats av regionfullmäktige. Regionstyrelsen uttolkade de strategiska målen i 89 framgångsfaktorer. Framgångsfaktorerna saknar i flera fall mätvärden för att mäta hur utvecklingen går. Vi har noterat att återredovisning av Regionstyrelsens framgångsfaktorer gjorts i årsredovisningen, dock saknas en sammanfattande redovisning och analys av hur fullmäktiges mål uppnåtts. Alla fyra finansiella mål från finansplanen har återredovisats. Två av fyra finansiella mål som beslutats av regionfullmäktige har uppnåtts men målen för långsiktigt hållbar ekonomi och nettokostnadsutveckling uppnåddes inte.

Regiondirektören har i sin verksamhetsplan 35 detaljerade mål som har återredovisats i årsredovisningen. Sex av tolv mål har uppnåtts inom målområdet "Patient". Inom målområdet "Samhälle" har tre av fyra mål uppnåtts och inom "Medarbetare" har två av fyra mål uppnåtts men sjukfrånvaron bland medarbetarna är fortsatt hög. Inom "Verksamhetsresultat" har mål inom tillgänglighet och ekonomi inte uppnåtts.

Eget kapital

Det egna kapitalet har förbrukats och är negativt (-75,7 mkr) pga. ekonomiska underskott under flera år. Regionen har under flera år lånat från pensionsmedel till investeringar och återlånet uppgår till drygt 3 miljarder kronor. Under första kvartalet 2017 lyfte regionen ett externt lån på 40 mkr från Kommuninvest.

Regionen lever inte upp till kommunallagens krav om åtgärdsplan för återställande av underskott från tidigare år som totalt uppgår till 771 mkr. Årets resultat innebär att regionen inte uppnår de finansiella och verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning.

Ansvarsprövning nämnder och beredningar

Vi bedömer sammantaget att Patientnämnden, Vårdvalsnämnden, Regionala utvecklingsnämnden, Gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter och Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken:

- i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt,
- att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande,
- att den interna kontrollen har varit tillräcklig,
- att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Regionala utvecklingsnämnden behöver dock utveckla sin styrning och uppföljning avseende kopplingen mellan bokslut, verksamhetsplan och fullmäktiges mål då det utifrån återredovisningen är svårt att bedöma måluppfyllnaden.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för ovanstående nämnder.

Ansvarsprövning Regionstyrelsen

Vi tillstyrker att Regionen Jämtland Härjedalens årsredovisning för 2016 godkänns.

Vi bedömer att regionstyrelsens beredning av budget liksom tidigare år har varit otillräcklig och att måluppfyllelsen inom främst ekonomi men även verksamhet är otillfredsställande. Den tidigare allvarliga ekonomiska situationen har ytterligare förvärrats under 2016, jämfört med föregående år. Det egna kapitalet är förbrukat och regionen har nödgats påbörja extern lånefinansiering.

Vi riktar en anmärkning mot regionstyrelsen mot bakgrund av att vi bedömer att regionstyrelsens styrning, ledning, uppföljning och kontroll varit otillfredsställande.

Mot bakgrund av de allvarliga brister som ligger till grund för vår anmärkning
avstyrker vi att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för Regionstyrelsen

Vi åberopar bifogade redogörelse och rapporter enligt förteckning.

Östersund den 10 April 2017

Annelie Bengtsson Ordförande	Bernt Söderman Vice ordförande	Lars-Olof Eliasson Förtroendevald revisor
Eva Simonsson Förtroendevald revisor	Christer Jonsson Förtroendevald revisor	Gustaf Onilsgård Förtroendevald revisor
Viveca Asproth Förtroendevald revisor	Finn Cromberger Förtroendevald revisor	

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

1. Revisionsrapport – Årets granskning av Region Jämtland Härjedalen
2. Förteckning över 2016 års granskningar

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

REVISIONSKONTORET

Revisionsrapport 2016

Årets granskning av

Region Jämtland Härjedalen

Ansvarig: Leif Gabrielsson

Innehållsförteckning

1. SAMMANFATTNING 3
2. INLEDNING/BAKGRUND 4
3. ÅRETS REVISION 4
3.1 STYRNING OCH UPPFÖLJNING 5
3.1.1 Regionstyrelsen 5
3.1.2 Nämnderna 7
3.1.3 Samlad bedömning styrning och uppföljning 7
3.2 ÅRSREDOVISNINGEN 8
3.2.1 Förvaltningsberättelsen 8
3.2.2 Måluppfyllelse 9
3.2.3 God ekonomisk hushållning 10
3.2.4 Samlad bedömning av årsredovisningen 11
3.3 RÄKENSKAPERNA 12
Tillgångsredovisning av hjälpmedel 12
3.3.1 Samlad bedömning räkenskaper 12
4. ANSVARIG FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE 12

1. SAMMANFATTNING

Vi har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat regionens årsbokslut 2016. Granskningen har genomförts med utgångspunkt i Lag om kommunal redovisning och God redovisningssed.

Underlag till våra bedömningar är även regionstyrelsens delårsrapporter, årsbokslut till fullmäktige, styrelsens protokoll med handlingar och uppgifter som framkommit i de granskningsinsatser som revisorerna i enlighet med revisionsplan för år 2016 har genomfört.

Räkenskaperna har granskats med utgångspunkt från Lag om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

De synpunkter som vi lämnat i utlåtandet avseende delårsbokslutet (per augusti), på styrningen, måluppfyllelsen i ekonomin och verksamheten, är till stora delar giltiga även för helåret 2016. Ekonomin är i ett mycket allvarligt läge med stora underskott, förbrukat eget kapital och brister i återredovisning av måluppfyllelse i verksamheten.

Årets granskning har visat följande:

- Liksom tidigare år var beslutad resultatbudget på noll i praktiken obalanserad då den första ekonomiska prognosen efter två månader av verksamhetsåret 2016 visade ett kraftigt ekonomiskt underskott på -238 mkr[1] och årets utfall blev -196,8 mkr. I finansplan 2017-2019[2] har ett nollresultat budgeterats för år 2017. Redan i månadsrapporten för februari 2017 visar helårsprognosen på -195 mkr, vilket tyder på att styrelsens beredning av budget är bristfällig. Återkommande budget som bedöms som orealistiska av verksamheterna kan innebära risk för att budgetdisciplinen urholkas och budgetstyrning blir verkningslös.

- Styrelsens återrapportering av de mål som beslutats av regionfullmäktige i årsredovisningen utgår från rapportering av styrelsens framgångsfaktorer som tillsammans med mål i Regiondirektörens verksamhetsplan och de finansiella målen ska visa hur arbetet med mål och måluppfyllnad uppnåtts. Det saknas en sammanfattande redovisning och analys av hur fullmäktiges mål har uppnåtts och fortfarande saknas i flera fall mätbara mål. Måluppfyllelsen enligt det uppdrag som fullmäktige gett styrelsen anser vi därför inte vara möjlig att i sin helhet bedöma.

- Det ekonomiska resultatet och det resultat för verksamheterna som redovisas i årsbokslutet för 2016 uppfyller i flera väsentliga delar inte det finansiella uppdrag som fullmäktige gett till styrelsen för verksamhetsåret 2016. Av de finansiella målen har målen om långsiktigt hållbar ekonomi samt nettokostnadsutveckling inte uppnåtts, kostnadsutvecklingen har minskat mot föregående år men avviker mot målet för 2016. Det egna kapitalet har förbrukats till -75,7 mkr och regionen har under första kvartalet 2017 börjat uppta externa lån.

- Liksom tidigare år saknas en redogörelse/åtgärdsplan för hur balanskravet ska återställas, vilket är ett krav enligt kommunallagen om det inte finns synnerliga skäl till att inte återställa.

---

[1] Månadsrapport för februari 2016.
[2] Dnr: RS/635/2016

- Det saknas upplysningar om sjukfrånvaron och en beskrivning och analys av hur den besvärliga personalsituationen med rekryteringsproblem och väntade pensionsavgångar inom flera yrkesgrupper kommer att påverka regionen i framtiden.
- Tillgänglighetsmål och viktiga finansiella mål för en god ekonomisk hushållning har inte uppnåtts.

2. INLEDNING/BAKGRUND

Styrelse, nämnder och beredningar ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ansvaret omfattar även att räkenskaperna förs och är upprättade i enlighet med lag samt att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna är regionfullmäktiges demokratiska kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet regionen bedriver. Varje nämnd och styrelse granskas utifrån hur de lever upp till regionfullmäktiges mål och uppdrag.

Revisorernas ansvar är att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig samt om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Revisorernas uppdrag och arbetssätt regleras i kommunallagen, aktiebolagslagen (lekmannarevisorerna) och regionens revisionsreglemente. Granskningen ska genomföras enligt god revisionssed i kommunal verksamhet det vill säga med en sådan urvalsmässig omfattning, inriktning och kvalitet att den ger ett tillräckligt underlag för revisorernas årliga ansvarsprövning och uttalande i revisionsberättelsen.

3. ÅRETS REVISION

Revisorerna har under året genomfört granskningar enligt revisionsplanen 2016[3]. Planen har upprättats efter en analys av de risker som revisorerna har bedömt kan utgöra hot och hinder vid verksamhetens fullgörande utifrån fullmäktiges mål samt de konsekvenser i form av ekonomisk skada, förtroendeskada mm som kan uppstå om riskerna inträffar.

Revisionen för 2016 har likt tidigare år genomförts i form av; fördjupade granskningar, förstudier, hearings, verksamhetsbesök, granskning av protokoll och handlingar samt genom att i övrigt aktivt följa vad som händer inom regionen och i omvärlden. Granskningen av styrelsens återrapportering till fullmäktige för 2016 omfattar delårsbokslut och årsbokslut. Revisorerna granskar även Landstingsbostäder AB, Stiftelsen Jamtli, Torsta AB, Samordningsförbundet i Jämtland, Länstrafiken i Jämtlands Län AB, Norrtåg AB, Almi-Mitt AB och Norrlandstingens regionförbund genom sina utsedda lekmannarevisorer/revisorer. Även Gemensamma nämnden för upphandling och distribution av sjukvårdsprodukter samt Gemensamma nämnden närvård Frostviken ingår i revisionsuppdraget.

[3] Dnr: REV/6/2016

De fördjupade granskningarna har genomförts med intervjuer med berörd personal och politiska ledningen samt med hjälp av enkätundersökningar. Resultatet av de enskilda granskningarna har i samtliga fall dokumenterats i revisionsrapporter[4] som, med skrivelse från revisorerna, överlämnats till regionstyrelsen för yttrande.

3.1 STYRNING OCH UPPFÖLJNING

3.1.1 Regionstyrelsen

Utifrån vår granskning av regionstyrelsen vill vi främst framhålla följande brister:

- **Fortsatt obalanserad budget**

För 2016 var den beslutade resultatbudgeten noll och vid den första prognosen i samband med månadsrapporten i februari visade prognosen på ett kraftigt ekonomiskt underskott.

År	Budgeterat resultat	Prognos februari
2015	-96 mkr	-240 mkr
2016	0 mkr	-238 mkr
2017	0 mkr	-195 mkr

I en tidigare granskning från 2015 framkom att regionens budget innehåller ekonomiska obalanser som kan medföra risk för att en kultur utvecklas där följsamhet till beslutad budget minskar. Det blir också svårt att utkräva ansvar för budgetöverskridande om budget inte är bearbetad och förankrad.

Vår bedömning
Vi bedömer liksom tidigare att styrelsens budgetberedning brister när det gäller att besluta en budget som är realistisk, trovärdig och förankrad i verksamheterna. Bristande budgetberedning och budgetdialog riskerar att budget som styrning blir verkningslös. Uppgifter som styrker detta har bl.a. inhämtats från personal i granskningen av regionstyrelsens kostnadskontroll[5].

- **Beslut om att minska arbetade timmar**

När 2016 års prognos presenterades vid regionstyrelsens sammanträde i mars fattade styrelsen beslut om besparingsförslag bl.a. att minska antalet timmar till 2013 års nivå och en översyn av jour och beredskap inom specialiserade vården. Beslutet togs som ett yrkande av ordförande med hänvisning till ett förslag som regiondirektören presenterade under sin rapport. Underlag till dessa förslag saknas i möteshandlingar och i protokollets ärendebeskrivning.

---

[4] Finns att hämta/ta del av på revisorernas webbsida alternativt i diariet.
[5] Dnr: Rev/26/2015

Uppföljningen av arbetade timmar har dock inte innefattat inhyrd personal, vars kostnader kraftigt ökat under året samtidigt som man, enligt fattat beslut, fokuserat på att minskat arbetad tid för egen personal. Vi har noterat att regionstyrelsen vid sitt sammanträde 29 mars 2017 ändrade beslutet om att minska utförda timmar till att reducera kostnaderna med 70 mkr, med ett etappmål på 49 mkr för 2017.

Vår bedömning
Beslutet om att minska arbetade timmar togs utifrån ett yrkande med hänvisning till ett förslag från regiondirektören under dennes rapport. Då vi saknar dessa förslag i ärendebeskrivningen och i möteshandlingarna anser vi att det finns en risk för att beslutet föregåtts av bristande beredning.

- **Intern kontroll**

Regionfullmäktig har under 2016 beslutat om ett nytt internkontrollreglemente. Enligt internkontrollreglementet ska styrelsen och nämnderna ta fram en plan för intern kontroll. Planen ska följas upp två gånger per år. Efter avslutat verksamhetsår ska en rapport över det samlade resultatet över arbetet med den interna kontrollen till regionfullmäktige.

Regionstyrelsen har beslutat om internkontrollplan för 2016. En uppföljning gjordes i maj, men den planerade uppföljningen i november har uteblivit, liksom återrapportering av den interna kontrollen till fullmäktige.

Under året har vi gjort ett antal fördjupade granskningar som visar på brister när det gäller olika områden som är närbesläktade med den interna kontrollen. Dessa granskningar är följande:

- I granskningen av flyktingmottagningen saknades rutiner för egenkontroll för flyktingmottagande i enlighet med Socialstyrelsens föreskrift.
- I granskningen om Barn- och ungdomspsykiatrin saknades rutiner för kontroll av patienternas hälsotillstånd som är uppsatta på väntelistan till mottagning och behandling.
- I granskning av vårdskador framkom brister i chefsläkarnas mandat att efterfråga om åtgärder efter Lex Maria vidtagits och hygiensjuksköterskornas controllerfunktion.
- I den uppföljande granskningen av tvångsvård inom psykiatrin framkom brister i uppföljningen av tvångsvården var bristfällig.
- Granskning av ledningssystemet för kvalitet- och patientsäkerhet visade på brister i ledningssystemets ändamålsenlighet.

Vår bedömning
Vår bedömning är att den interna kontrollen har utvecklats, men att det fortfarande kvarstår brister i arbetet.

- **Tolkning av mål**

Regionfullmäktige beslutade i regionplan 2016-2018 om 25 strategiska mål som av regionstyrelsen har uttolkat i 89 framgångsfaktorer som har beskrivits och återrapporterats i årsredovisning 2016. Utöver framgångsfaktorerna finns fyra finansiella mål i finansplan 2016-2018 som har återrapporterats i årsredovisning. Regiondirektören har i sin verksamhetsplan beslutat om 35 detaljerade mål som följs upp och återredovisas i årsredovisningen.

Vår bedömning
Enligt rekommendationer så bör återredovisningen av finansiella- och verksamhetsmål vara av samma struktur och vara samordnad med årsplan och budgetdokument för att dessa styrande dokument ska bilda en enhet[6]. Vår bedömning är att arbetet med mål och uppföljning vid målstyrning behöver utvecklas för att underlätta en effektiv målstyrning.

3.1.2 Nämnderna

- *Patientnämnden* har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och uppnått de uppsatta målen. Se separat rapport Rev/6/2017.
- *Vårdvalsnämnden* har i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och uppnått de uppsatta målen. Se separat rapport Rev/5/2017.
- *Regionala utvecklingsnämnden* behöver utveckla sina mål och förankra dem med regionplanen. Vi bedömer att hanteringen av Länstrafikens reviderade styrdokument hade kunnat hanteras med större skyndsamhet. Vidare behöver rutiner för delegationsbeslut ses över, då vi noterat att anmälan av beslut inte hanterats enligt gällande regler. Vi rekommenderar även att delegationsbestämmelserna utformas så att det görs skillnad på delegations- och verkställighetsbeslut. Utöver ovanstående bedömer vi dock att nämnden i allt väsentligt fullgjort sitt uppdrag på ett tillfredställande sätt, se separat rapport Rev/9/2017.
- *Gemensamma nämnden för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter* har i allt väsentligt utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt och inom givna ramar, vi ser dock att mötesnärvaron har varit bristfällig på nämndens möten. Se separat rapport Rev/7/2017.
- *Gemensamma nämnden för Närvård Frostviken* har i allt väsentligt utfört sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt, nämnden har inte uppfyllt sina mål och redovisar ett underskott på 484 tkr. Åtgärder bör vidtas för att komma i ekonomisk balans, se separat rapport Rev/10/2017.

3.1.3 Samlad bedömning styrning och uppföljning

Revisorerna bedömer att regionstyrelsens arbete med styrning och uppföljning för att nå kravet på god ekonomisk hushållning och en ekonomi i balans har varit otillfredsställande. Det finns stora brister i arbetet med budgetberedningen som inneburit att delar av verksamheterna inte har varit finansierade och att tidiga ekonomiska prognoserna har pekat på stort underskott.

Arbetet med målstyrning i form av framgångsfaktorer och mål beslutade av regiondirektören för att uppnå beslutade mål i regionplanen saknar enhetlig struktur och i flera fall relevanta mätetal för att kunna följa upp och utvärdera på ett effektivt sätt.

Den interna kontrollen har utvecklats och förbättrats och arbetet behöver fortsätta.

Styrning och ledning av olika nämnder som styrelsen har uppsiktsplikt över har i huvudsak varit ändamålsenlig.

---

[6] Kommunal redovisningsLag, Kap 4 Förvaltningsberättelse

3.2 ÅRSREDOVISNINGEN

3.2.1 Förvaltningsberättelsen

Utifrån granskning av förvaltningsberättelsen har vi noterat följande brister:

- **Redogörelse om hur reglering av balanskravet ska ske**

Enligt kommunallagen[7] ska ett negativt balanskravsresultat regleras under de närmast följande åren. Om balanskravet för ett år är negativt ska det anges när och på vilket sätt man avser att göra regleringen[8].

Årets resultat enligt balanskravet är enligt årsredovisningen minus 196,1 mkr. Det innebär att det totala balanserade underskottet enligt balanskravet är efter 2016 minus 771,0 mkr. Fullmäktige kan besluta att en sådan reglering inte ska göras om "det finns synnerliga skäl".

Vår bedömning
Balanskravet har inte reglerats och det framgår inte av förvaltningsberättelsen hur det negativa balanskravsresultatet kommer att regleras eller om beslut om att reglering inte ska göras har tagits.

- **Upplysning om väsentliga personalförhållanden**

Regionen behöver förbättra en del saker för att ha en bra process för kompetensförsörjning som rekrytering och bemanning enligt granskningsrapport kompetensförsörjning[9]. Under 2016 ökade kostnaden för inhyrd personal från bemanningsföretag med 39 % och uppgår för år 2016 till 174,6 mkr varav merkostnad istället för att ha anställd personal är 77 mkr. Med anledning av den åldrande befolkningen i regionen i kombination med en hög andel pensionsavgångar, är det viktigt att säkra kompetenser inom vården.

Det saknas upplysning om anställdas sjukfrånvaro, andel av sjukfrånvaro som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer samt sjukfrånvaro i de åldersgrupper som anges i Lag om kommunal redovisning[10].

Vår bedömning
Det saknas en beskrivning och analys av hur den besvärliga personalsituationen med rekryteringsproblem och väntade pensionsavgångar inom flera yrkesgrupper kommer att påverka regionen i framtiden.
Återredovisningen av sjukfrånvaron i årsredovisningen är inte komplett enligt lag om kommunal redovisning.

- **Oklart värde av fondobligation**

I granskning av finansförvaltningen[11] lyftes regionens innehav av den fondobligation vars rating sänkts till en nivå som medför att placeringen ligger utanför regionens kreditlimiter enligt placeringsreglemente för förvaltning av pensionsmedel. Obligationens bokförda värde är ca 200 mkr, men enligt revisionsrapporten är obligationens marknadsvärde ytterst osäkert. Styrelsen har beslutat att behålla obligationen till förfall löptiden ut och risken med obligationens värde kvarstår tills löptidens förfall i mars 2019.

---

[7] Kommunallag 8 kap. 5a §
[8] Lag om kommunal redovisning 4 kap. 4 §
[9] REV/14/2016

[10] Lag om kommunal redovisning 4 kap. 1 a §
[11] REV/25 /2015

Vår bedömning
I årsredovisningen saknas upplysning om karaktären och omfattningen av risken regionen är exponerad för om det skulle visa sig att värdet avviker från förväntningarna[12].

- **Externa lån**

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om förhållanden som är viktiga för bedömningen av regionens resultat, ställning och förväntade utveckling[13].

Eftersom regionen började få likviditetsproblem ansökte regionen om medlemskap i Kommuninvest för att låna pengar till investeringar under tre år (2017-2019). Enligt finansplan ska 100 mkr per år lånas under en treårsperiod. Enligt revers för det första lånet, som är på 40 mkr, ska lånet betalas tillbaka 2019-01-22.

Vår bedömning
Vi bedömer att finansiering genom lån i denna allvarliga ekonomiska situation kräver en analys av vilka ekonomiska konsekvenser detta ger i framtiden t.ex. hur återbetalningen av lånet ska finansieras.

3.2.2 Måluppfyllelse

Enligt tolkning av 4 kap. 5 § i Lag om kommunalredovisning bör regionens förvaltningsberättelse som främsta syfte ha att redovisa hur de mål som angivits av fullmäktige har uppnåtts. Utvärdering och bedömning i årsredovisningen har betraktats som en självklarhet och bör rimligen ses som en av de mest grundläggande uppgifterna för en kommunal redovisning.

I årsredovisningen återredovisas de 89 framgångsfaktorer/utvecklingsområden regionstyrelsen uttolkat från regionfullmäktiges strategiska mål. Återredovisningen är gjord i form av en lägesbeskrivning av aktiviteter som genomförts, pågår eller planeras att genomföras. Få av målen är mätbara, utan resultatet per aktivitet sammanfattas i form av en grön, gul eller röd pil. De omfattande antalet aktiviteter gör det svårt att få en samlad bild av om fullmäktiges 25 mål uppnåtts. Det finns ingen sammanfattande analys om huruvida regionstyrelsen genomfört sitt uppdrag.

Utöver denna uppföljning redovisas regiondirektörens mål samt en avstämning av de handlingsplaner regiondirektören beslutat om.

Bedömningen av finansiella mål finns under stycket God ekonomisk hushållning.

Vår bedömning
Av ovan nämnda beskrivning avseende struktur och uppföljning av mål går det inte att utvärdera måluppfyllelse för alla mål beslutade av regionfullmäktige. Det saknas en sammanfattande analys och återrapportering av fullmäktiges mål och fortfarande saknas i flera fall mätbara mål.

---

[12] RKR 20
[13] Lag om kommunal redovisning 4 kap. 1 §

3.2.3 God ekonomisk hushållning

I finansplan 2017-2019 budgeteras för ett nollresultat, vilket inte är i nivå med vad som krävs för att nå en god ekonomisk hushållning då ett grundvillkor för god ekonomisk hushållning är att intäkterna överstiger kostnaderna.

Enligt Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning 2015-2025 behöver regionens resultat vara 60 mkr per år. Om större investeringar ska inrymmas och en uppräkning över tid ska tas hänsyn till måste resultatet vara ännu högre[14].

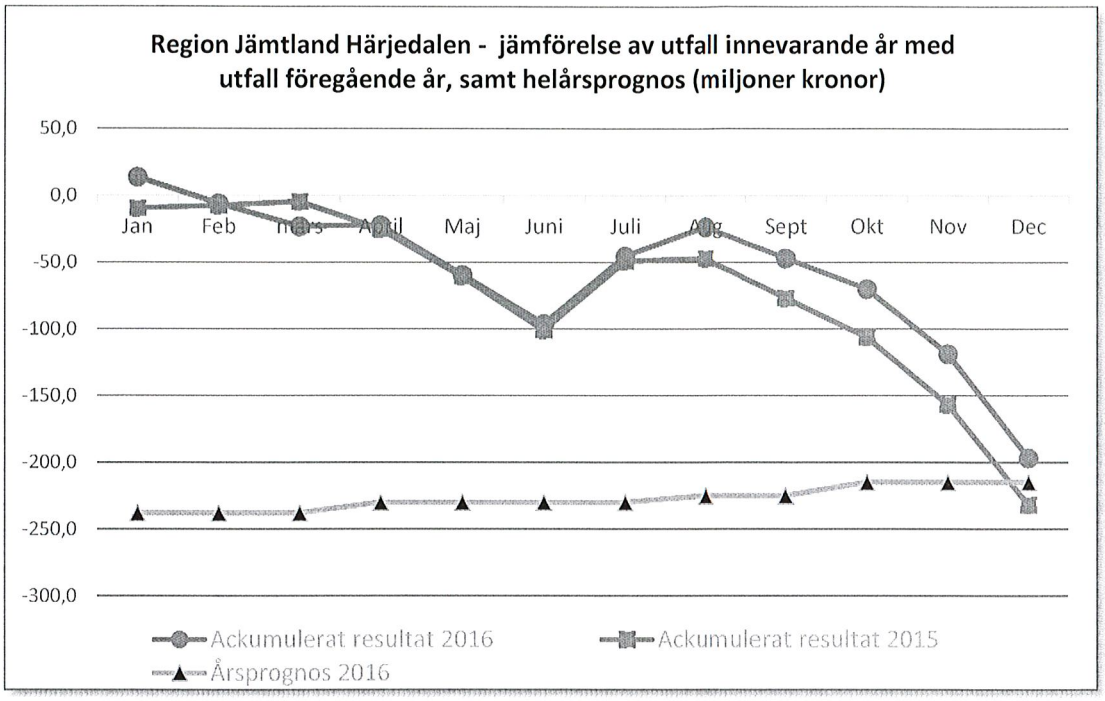

Ovanstående bild visar de ekonomiska förhållanden för regionen under år 2016 i jämförelse med motsvarande uppgifter för 2015. Som framgår har ekonomin under hela året varit bekymmersam med ackumulerat negativt utfall under stora delar av året med undantag för sommarmånaderna juli och augusti. Negativt resultat har prognostiserats under hela året. Årets resultat slutade på minus 196,8 mkr. Regionen har inte klarat av att återställa tidigare underskott som tillsammans med det totala underskottet enligt balanskravet uppgår till 771 mkr.

Regionens vårdverksamheter har, i likhet med en lång rad av tidigare år, även år 2016 redovisat underskott. Efter omorganiseringen då centrumnivå togs bort redovisar 8 av 14 vårdområden underskott på 303,9 mkr mot budget.

Finansiella mål

Av fullmäktige beslutade finansiella mål har målen med **långsiktigt hållbar ekonomi**[15] samt **nettokostnadsutveckling** ej uppnåtts. Utfall för målet för långsiktigt hållbar ekonomi blev -5 % jämfört med målet på noll% och målet för nettokostnadsutveckling blev 2,9

[14] LUP sid 8 RS/337/2015

[15] Ekonomiskt resultat efter finansnetto som procentandel av verksamhetens nettokostnader.

% jämfört med målet på noll %. Nettokostnadsutvecklingen innebär en jämförelse av nettokostnad mot föregående år (2015) då regionen hade en nettokostnadsutveckling på 6,1 %.

Målen med **avtalstrohet** uppnåddes då utfallet blev 91% jämfört mot målet på 90% och målet med **investeringstak** uppnåddes när utfallet blev 92 mkr jämfört med målet på 96 mkr.

Även för de finansiella målen saknas en sammanfattande analys om läget och huruvida man uppfyllt fullmäktiges mål.

Övriga iakttagelser som indikerar brister avseende en god ekonomisk hushållning är:

- **Återlånet** har de senaste fem åren ökat med över en miljard kronor och uppgår för 2016 till ca 3,1 mdr. Med återlån menas att regionen lånar från medarbetarnas pensioner för att finansiera investeringar eller verksamhet. Eftersom pensionsåtaganden är avtalsreglerade påverkas inte dessa. Det kan dock komma att påverka utrymmet för framtida verksamhet.
- **Eget kapital** har under en femårsperiod minskat från 686,1 mkr till att för första gången vara negativt (-75,7 mkr).
- **Externt lån** har under början av 2017 upptagits för att klara likviditeten.

Vår bedömning
De finansiella mål revisorerna bedömer som viktigast för att nå en god ekonomisk hushållning och en ekonomi i balans uppnåddes inte.

Besparingsåtgärder

Besparingsåtgärder som vidtagits under året har beskrivits i årsredovisningen och den analysgrupp som inrättades 2015, bl.a. med syfte att säkerställa att besparingsåtgärder beräknas på ett korrekt sätt, redovisar resultatförbättrande åtgärder på 90,9 mkr. Besparingarna består i tre delar, LUP (45 mkr), områdenas handlingsplaner (20,9 mkr) samt oförändrade internpriser (25 mkr).

Besparingarna gällande oförändrade internpriser består i att serviceutförande part, Diagnostik Teknik och Service (DTS) inte fick höja sina internpriser och därmed antas att besparingar har uppstått jämfört med om internpriserna hade höjts enligt index.

Avseende regionstabens besparingar inom LUP har vi noterat att delar avser neddragning av avtal med privata vårdgivare.

Vår bedömning
Besparingar när det gäller oförändrade internpriser förutsätter att om internpriser hade höjts skulle DTS ökat sina externa kostnader med motsvarande. Det finns en osäkerhet när det gäller dessa besparingar då de inte kan verifieras fullt ut.

3.2.4 Samlad bedömning av årsredovisningen

Årsredovisningen för 2016 är i huvudsak upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Dock saknas lagstadgade upplysningar om balanskravsresultatet och väsentliga personalförhållanden och vi saknar även upplysning om väsentliga förhållande t.ex. avseende risk med innehavet av den fondobligationen vars värde är oklart och framtida ekonomiska konsekvenser av de externa lån som har tagits.

Återredovisningen av mål är ostrukturerad eftersom det saknas en analys av måluppfyllelsen är det svårt att bedöma om regionstyrelsen uppfyllt fullmäktiges mål inom samhälle, medarbetare, patient och verksamhetsresultat.

Avseende de finansiella målen är vår bedömning att styrelsen inte verkställt sitt uppdrag om att uppnå en god ekonomisk hushållning. Finansiella mål för långsiktig hållbar ekonomi och nettokostnadsutveckling har inte uppnåtts och avviker från budget, vårdverksamheterna redovisar fortsatt kraftigt underskott och det egna kapitalet är förbrukat.

3.3 RÄKENSKAPERNA

Vi har granskat årsredovisningen, räkenskaperna, rutiner i bokslutsprocessen genom dokumentstudier, inhämtande och analys av muntliga och skriftliga rutinbeskrivningar, bokslutsspecifikationer, stickprov av verifikationer och tillgångsredovisningen av regionens hjälpmedel. Granskningen har i tillämpliga delar planerats och genomförts enligt International Standards on Auditing (ISA) och löpande dialog med ekonomiavdelningen.

Tillgångsredovisning av hjälpmedel

Avsteg från RKR:s rekommendationer har gjorts angående anläggningstillgångar under flera år som innebär att hjälpmedel under ett halvt prisbasbelopp har redovisats som tillgång på balansräkning och skrivits av under avskrivningstid istället för att kostnadsföras. Detta medför att regionens tillgångar har ett bokfört värde på ca 21,9 mkr mer än om hjälpmedlen redovisats enligt RKR:s rekommendationer.

Regionen följer inte RKR:s rekommendationer och upplyser om detta avsteg i årsredovisningen. Metoden uppges motiveras av att avskrivningarna matchar intäkter för uthyrning av dessa hjälpmedel, men innebär att tillgångarna är värderade 21,9 mkr högre än de egentligen borde varit.

3.3.1 Samlad bedömning räkenskaper

Utifrån det material som lämnats bedömer vi att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och ger en rättvisande bild av verksamhetens intäkter och kostnader och den kritiska ekonomiska ställning regionen befinner sig i.

För en utförligare redogörelse av granskningen av räkenskaperna hänvisar vi till bilagd revisionsrapport "Granskning av räkenskaper och årsredovisning 2016".

4. ANSVARIG FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Östersund den 7:e April 2017

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör

REVISIONSKONTORET

Dnr: REV/3/2017

REGION
JÄMTLAND
HÄRJEDALEN

REVISIONSRAPPORT

Granskning av räkenskaper och årsredovisning 2016

Innehållsförteckning

1 SAMMANFATTNING 3
2 INLEDNING/BAKGRUND 3
3 SYFTE, REVISIONSFRÅGA OCH AVGRÄNSNING 4
4 REVISIONSKRITERIER 4
5 METOD 4
6 RESULTAT 5
6.1 ÅRSREDOVISNINGEN 5
6.1.1 Förvaltningsberättelsen 5
6.2 RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER 6
6.2.1 Resultat och balans 6
6.2.2 Periodiseringsrutiner 6
6.2.3 Projektredovisning regional utveckling 7
6.2.4 Tillgångsredovisning av hjälpmedel 7
6.2.5 Finansiella tillgångar 8
6.2.6 Sammanställd redovisning 9
6.2.7 Komponentavskrivningar 9
6.2.8 Inventeringsrutiner 9
6.2.9 Kassarutiner 10
6.3 MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING 10
6.3.1 Finansiella mål 10
6.3.2 Resultatförbättrande åtgärder 10
7 KVALITETSSÄKRING 11
8 ANSVARIGA FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE 12

1 SAMMANFATTNING

Syftet med granskningen är att bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning. Bedömningen är en del av stöd till de förtroendevalda revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.

I tabellen nedan redovisas i sammanfattad form svaren på granskningens revisionsfrågor:

Revisionsfråga	Svar	Kommentar
Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning?	Ja, i huvudsak	Upplysningar saknas för när och hur balanskravet ska återställas. Upplysning saknas om sjukfrånvaro enligt KRL 4 kap. 1a §. Upplysningar saknas om väsentliga förhållanden avseende hur planen för att finansiera återbetalningen av de lån som upptas ser ut.
Är räkenskaperna för Region Jämtland Härjedalen rättvisande?	Ja, i huvudsak	Dock tillämpas ett tillvägagångssätt för tillgångsredovisning av hjälpmedel som inte är i enlighet med RKR:s rekommendation. Detta innebär att regionens bokförda värde är ca 22 mkr högre än om de redovisats enligt gällande regler för materiella anläggningstillgångar. Tveksamma bokningar av interimsskulder förekommer. Det finns behov av att stämma av regionens anläggningar mot anläggningsregister. Elcertifikat har inte tillgångsredovisats.
Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?	Nej	Fullmäktige har i finansplan 2016-2018 angett att ett resultat på 60-70 mkr krävs för att uppnå en ekonomi i balans. Årets resultat är ca 260 mkr sämre och lån har vid ingången av 2017 upptagits för att finansiera nödvändiga investeringar.

2 INLEDNING/BAKGRUND

Revisorerna ska enligt 9 kap. i KomL årligen pröva om verksamheten sköts på en ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Rättvisande räkenskaper innebär

att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisningen är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

För att genomföra detta granskningsuppdrag, och för att med säkerhet kunna uttala sig i ansvarsfrågan, måste revisorerna prioritera och planera sina revisionsinsatser utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet.

Granskningen ska i tillämpliga delar genomföras i enlighet med International Standards on Auditing (ISA), som är en internationell standard för revision av finansiella rapporter.

3 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syfte

Syftet med granskningen är att bedöma om räkenskaperna är rättvisande och om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning. Bedömningen är en del av stöd till de förtroendevalda revisorernas uttalande i revisionsberättelsen.

Revisionsfrågor

Granskningen besvarar följande frågor:

- Är årsredovisningen upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning?
- Är räkenskaperna för Region Jämtland Härjedalen rättvisande?
- Är redovisat resultat förenligt med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning?

4 Revisionskriterier

- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Kommunallag kap. 6, 8 och 9 (KomL)
- God redovisningssed i kommunal verksamhet 2014
- Rekommendationer från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR)
- Fullmäktiges mål om en god ekonomisk hushållning

5 Metod

Revisorernas övergripande mål enligt ISA 1 är att med rimlig säkerhet göra en bedömning av om de finansiella rapporterna innehåller väsentliga felaktigheter.

Den årliga granskningen omfattar dock inte allt i detalj. För att med säkerhet kunna uttala sig i ansvarsfrågan, planeras revisionsinsatserna utifrån en bedömning av risk- och väsentlighet. De särskilda förhållanden som ligger till grund för granskningens inriktning har beskrivits i revisionskontorets projektplan för granskning av årsredovisning 2016 – finansiell del.

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, inhämtande och analys av muntliga och skriftliga rutinbeskrivningar, granskning av specifikationer, stickprov av verifikationer i ekonomisystem och en fördjupad granskning av tillgångsredovisning av hjälpmedel. Under granskningen har dialog förts med redovisningsansvarig och ekonomifunktioner i tillämpliga delar.

Tf regiondirektör och ekonomidirektör har skriftligen intygat att ledningen lämnat all information de har kännedom av och som är relevant för upprättandet av de finansiella rapporterna.

Granskningen har planerats och utförts i enlighet med ISA och inhämtade revisionsbevis har dokumenterats.

Väsentligt fel och väsentliga belopp

Enligt ISA skall gränsen för vad ett väsentligt fel fastställas. Ett väsentligt fel kan exempelvis vara att information, som påverkar användarens beslut om det som står i årsredovisningen, utelämnas eller är felaktig. Det kan handla om betydande belopp eller andra viktiga principfrågor för offentlig förvaltning.

Med anledning av Regionens svaga ekonomiska ställning har vi fastställt nivån för ett väsentligt fel när det gäller årsredovisningen till 0,5 % av totala tillgångarna vilket enligt 2015 bokslut blir 9,7 mkr.

Väsentliga fel för saldoposterna i balansräkningen på konto/kostnadsställenivå har vi fastställt till 100 tkr. Undantagna från denna nivå är kassa och banktillgodohavanden där nivån är 50 tkr.

Utifrån ovanstående har urval av poster i balansräkningen gjorts med hjälp av excel.

6 RESULTAT

Granskningens resultat presenteras utifrån revisionsfrågorna.

6.1 ÅRSREDOVISNINGEN

Det grundläggande syftet med årsredovisningen är att den ska utgöra underlag för ansvarsprövningen i fullmäktige. Årsredovisningen skall redogöra för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen vid årets slut[1].

6.1.1 Förvaltningsberättelsen

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en översikt över utvecklingen av kommunens eller landstingets verksamhet samt upplysa om väsentliga förhållanden som är viktiga för bedömningen av resultat och ställning m.m.

Upptagande av lån för att klara likviditeten 2017

Regionens likviditet försämrades med 163,1 mkr under 2016 och har under början av 2017 förstärkts med lån från Kommuninvest. Enligt finansplan ska 100 mkr per år lånas under en treårsperiod. Enligt revers för det första lånet, som är på 40 mkr, ska lånet betalas tillbaka 2019-01-22.

Det saknas en analys av vilka ekonomiska konsekvenser detta ger i framtiden t.ex. hur återbetalningen av lånet ska finansieras.

[1] KRL 3 kap. 1 §

Väsentliga personalförhållanden

Det saknas upplysning om anställdas sjukfrånvaro, andel av sjukfrånvaro som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer samt sjukfrånvaro i de åldersgrupper som anges i KRL 4 kap. 1a §. Det saknas även en beskrivning av den allvarliga personalsituation regionen befinner sig i med väntade pensionsavgångar inom flera yrkesgrupper och svårigheterna att rekrytera personal.

Balanskrav

Liksom tidigare år saknas en redogörelse för när och på vilket sätt man avser att återställa balanskravet. Det totala balanserade underskottet uppgår till -771 mkr och kommer om 2017 års prognos realiseras uppgå till 966 mkr. Utöver detta tillkommer ansvarsförbindelsen.

Vår kommentar

Det saknas till viss del upplysningar om sjukfrånvaro enligt KRL 4 kap. 1a §.

Avseende upplysningar om väsentliga förhållanden som är viktiga för bedömningen av resultat och ställning saknas en analys om vilka ekonomiska konsekvenser upptagande av lån innebär för regionens framtida finansiering och ekonomiska ställning.

6.2 RÄTTVISANDE RÄKENSKAPER

6.2.1 Resultat och balans

Region Jämtland Härjedalen redovisar 2016 ett negativt resultat på -196,8 mkr. För koncernen, dvs. inklusive de helägda bolagen Landstingsbostäder i Jämtland AB och Länstrafiken i Jämtlands län AB är underskottet -193,7 mkr. Det egna kapitalet är nu negativt -75,7 mkr, för koncernen -57,5 mkr. Det totala balanserade underskottet är -771 mkr och den totala pensionsskulden uppgår vid utgången av 2016 till 3 491 mkr. Likviditeten försämrades under 2016 med 163,1 mkr och har i början av 2017 förstärkts med externt lån.

Balansräkningens poster har specificerats i särskild förteckning med bifogade underlag. Vi har genom stickprov av specifikationer med bifogade underlag verifierat tillgångarnas existens. Vi har noterat att underskrifter saknas på vissa specifikationer.

Likvidationen av Regionförbundet i Jämtlands län i och med regionbildningen 2015 är fortfarande inte klar.

Vår kommentar

Kvaliteten på bifogade underlag till kontospecifikationerna har förbättrats.

6.2.2 Periodiseringsrutiner

Inkomster och utgifter ska periodiseras för att återge resultat och ställning på ett rättvisande sätt[2]. Exempel är avskrivningar och periodiseringar av t.ex. försäkringspremier, leasingavgifter och hyror. Syftet är att kostnader och intäkter ska fördelas på den redovisningsperiod de tillhör.

[2] KRL 2 kap. 3 §

Regeringen beslutade 2015 att 9,8 miljarder tillförs kommuner och landsting som ett tillfälligt stöd för att hantera flyktingsituationen. Avsikten, att bidraget avser år 2015 och 2016 har medfört att RKR lämnat ett yttrande om hur inkomsten ska periodiseras. Inkomsten har, enligt redovisningsansvarig, periodiserats i enlighet med rekommendationen och upplysning om hur periodisering skett framgår av not till räkenskaperna.

Vi har dock noterat att det gjorts tveksamma bokningar av upplupna kostnader hänfört till dessa medel för år 2016 som planeras att äga rum 2017. SKL och RKR har varit tydliga med att periodisering av dessa medel inte är tillåtet.

Vid föregående års granskning noterades att förutbetalda kostnader från 2014 på drygt 1 mkr av misstag inte bokats bort under 2015. Enligt specifikationen åtgärdades detta 2016-02-01. Med anledning av detta belastas 2016 av kostnader som avsåg 2015.

Vidare har vi noterat att periodiseringar gjorts på ett felaktigt sätt, bl.a. har månadshyror, leasingkostnader och förbrukningsvaror för en månad periodiserats på flera månader.

Vår kommentar

Rutiner för periodiseringar av kostnader bör ses över.

6.2.3 Projektredovisning regional utveckling

Vid föregående års granskning var underlagen till uppbokade tillgångar och skulder avseende projekt inom regionala utvecklingsförvaltningen bristande. För 2016 har underlagen varit av bättre kvalitet och det har varit lättare att verifiera posternas existens.

Vi har noterat att det förekommer differenser mellan uppbokat belopp och underlag avseende skulder till kommunerna för några projekt. Regionala utvecklingsförvaltningen har identifierat dessa brister och uppger att de under 2017 kommer att undersöka om det finns alternativa sätt att bokföra detta på.

Vår kommentar

Spårbarheten i underlagen har förbättrats jämfört med föregående år.

6.2.4 Tillgångsredovisning av hjälpmedel

Tidigare granskning[3] har visat på oklarheter kring redovisning av hjälpmedel. Bl.a. rådde oklarheter kring redovisningen av hjälpmedel i kategorin "Individer" där man inte kunde svara på om dessa var omsättnings- eller anläggningstillgång. Man gjorde även både avskrivningar och inkuransavdrag på anläggningstillgångar, vilket man slutade med efter granskningen.

Hjälpmedel bokförs som omsättningstillgång/lager eller anläggningstillgång. Med anläggningstillgång förstås tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav[4]. Regionen har definierat att en anskaffning som i övrigt uppfyller kriterierna för investering, ska bokföras som investering endast under förutsättning att utgiften uppgår till minst ett halvt basbelopp och att nyttjandeperioden är minst 3 år. Dock görs ett undantag när det gäller tillgångsredovisningen av hjälpmedel där gränsen för tillgångsredovisning är 1000 kr.

---

[3] REV/8/2014
[4] KRL 6 kap. 1 §

Vi kan konstatera att detta avsteg från RKR:s rekommendationer innebär att regionens tillgångar har ett bokfört värde på 21,9 mkr mer än om hjälpmedlen redovisats korrekt. Anledningen till att denna metod tillämpas uppges vara för att inom samma redovisningsperiod kunna matcha avskrivningarna mot intäkterna uthyrda hjälpmedel genererar.

Rutinen har tidigare varit att begagnade hjälpmedel som återlämnats har värderats till halva anskaffningsvärdet. Vid tidigare granskning fick vi inte svar på hur detta praktiskt tillämpades. Enligt uppgift[5] är nu rutinen ändrad och begagnade hjälpmedel bokförs som omsättningstillgång utan värde eller, om hjälpmedlet är oanvänt, till fullt värde.

Vår kommentar

Regionen följer inte RKR:s rekommendationer och upplyser om detta avsteg i årsredovisningen. Följden är att hjälpmedel under ett halvt prisbasbelopp är tillgångsredovisade istället för att de kostnadsförs direkt. Metoden uppges motiveras av att avskrivningarna matchar intäkter för uthyrning av dessa hjälpmedel, men innebär att tillgångarna är värderade 21,9 mkr högre än de egentligen borde varit.

6.2.5 Finansiella tillgångar

Bifogade underlag till de finansiella tillgångarna i form av värdepapper har förbättrats och vi har utifrån lämnade underlag verifierat att de finns och har redovisats korrekt.

Förvaltningen av pensionstillgångarna genom Eksportfinans obligationsfond följer inte reglementet. Regionstyrelsen har beslutat att fonden ska behållas tills den förfaller 2019.

Regionens vindkraftverk genererar elcertifikat för varje MWh förnybar el det producerar. Elcertifikatet utgör ett bevis som bekräftar att elen har producerats av förnybara energikällor och certifikatet kan sedan säljas på en öppen marknad.
RKR anser att dessa certifikat ska klassificeras som en finansiell anläggningstillgång och att anskaffningsvärdet då utgörs av marknadspris för produktionsområdet vid tidpunkten för tilldelning.

Regionen har inte bokfört befintliga elcertifikat som en finansiell anläggningstillgång. Anledningen uppges vara att man anser att lägsta värdets princip bör tillämpas lika som för andra finansiella värdepapper och att värdet för certifikaten är noll eftersom regionen inte betalar något för dem. Vidare uppges att marknadsvärdet på elcertifikat fluktuerar mycket vilket skulle komplicera bokföringen.

Det totala marknadsvärdet av de certifikat som innehas uppskattades vid årsskiftet till ca 1,2 mkr men har, enligt uppgift, varierat mellan ca 700 tkr och 1500 tkr sedan vindkraftverkets start.

Vår kommentar

Det finns från RKR ännu ingen rekommendation för redovisning av elcertifikat, men de har i maj 2016 lämnat information om hur de anser att detta ska redovisas. Regionen följer i dagsläget inte RKR:s uttalande.

[5] Rapport från Deloitte REV/3/2017

6.2.6 Sammanställd redovisning

Regionen har konsoliderat sina två helägda bolag, Länstrafiken i Jämtlands län AB och Landstingsbostäder i Jämtland AB. Övriga kan, med stöd av beräkning i RKR 8.2, uteslutas.

Konsolideringen har gjorts av redovisningsansvarig enligt en modell från Öhrlings Pricewaterhouse Coopers och KOMREV. Därtill har redovisningsansvarig tagit fram en rutinbeskrivning som beskriver tillvägagångssätt och hur material m.m. förvaras.

Vid delårsbokslutet i augusti gjordes ingen sammanställd redovisning, dock redovisades bolagens prognos per helår.

Vår kommentar

Vi bedömer att konsolideringen följt RKR:s rekommendationer.

6.2.7 Komponentavskrivningar

Sedan 2015 tillämpar regionen komponentavskrivningar. Indelningen av byggnaderna och avskrivningar framgår, enligt redovisningsansvarig, av anläggningsregistret i Raindance Classic. Eftersom regionens fastigheter är så gamla och nybyggnationer inte förekommit innebar införandet inte några större förändringar kostnadsmässigt.

Vid föregående års granskning rekommenderades att en rutinbeskrivning för hantering av komponenter togs fram för att säkerställa att arbetet inte var beroende av en person.

Vi har tagit del av en beskrivning för hur komponentavskrivningar per projekt ska hanteras och en mall över vilken avskrivningstid olika beståndsdelar har. Indelningen av komponenttyper beskrivs i mallen och även i årsredovisningen.

Vår kommentar

Vi har inte verifierat komponentavskrivningarnas korrekthet, men ser positivt på att en rutinbeskrivning tagits fram för att göra tillvägagångssättet känt.

6.2.8 Inventeringsrutiner

Vid föregående års granskning rekommenderades att en rutinbeskrivning för tillvägagångssätt vid inventering skulle tas fram. Vid årsskiftet publicerades Rutin för inventering vid Hjälpmedel- och MA-enheten i Centuri. I anvisningarna för årsbokslut anges att inventerade lager genom undertecknande av utförare och ansvarig intygas. Lager som har ett värde som understiger 50 tkr behöver inte inventeras.

Underskrivna inventeringslistor har bifogats de specifikationer som granskats.

Liksom tidigare år kan vi konstatera att anläggningsregister inte har stämts av genom inventering.

Vår kommentar

Vi har fått bättre underlag till specifikationerna som verifierar lager.

Vi anser att det finns behov av att stämma av regionens anläggningar mot anläggningsregistret för att säkerställa en korrekt anläggningsredovisning.

6.2.9 Kassarutiner

Liksom tidigare år har vi noterat att det finns många differenser mellan kassarapporter och faktiska likvida medel i växelkassorna, främst vid hälsocentralerna i länet. Differenserna kan härledas till Cosmics kassahantering där det varit både buggar och otillräcklig utbildning för personalen.

Beloppen är i sammanhanget ringa, men i förhållande till omfattningen av den totala växelkassan är differenserna väsentliga. Enligt redovisningsansvarig pågår utbildningsinsatser.

Vår kommentar

Rutinerna för hantering av växelkassorna behöver förbättras. Vi ser positivt på att utbildningsinsatser prioriteras.

6.3 MÅL FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

6.3.1 Finansiella mål

Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer[6]. För ekonomin ska de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges[7].

Regionen återredovisar de mål som antagits genom finansplanen.

Mål om långsiktigt hållbar ekonomi, ekonomiskt resultat efter finansnetto som procentandel av verksamhetens nettokostnader, uppnås inte. Utfall -5 %, mål 2016 0 %.

Mål om kostnadskontroll uppnås inte. Målet för nettokostnadsutvecklingen 2016 var 0 % och uppgår till 2,9 %, vilket är en förbättring jämfört med 2015 då den var 6,1 %. 2015 var dock ett extraordinärt år då införandet av Cosmic och flyktingsituationen påverkade verksamheten. Regionen skulle behöva ha en negativ nettokostnadsutveckling.

Mål om avtalstrohet nås. Vi har inte verifierat uppgiften.

Avseende investeringar anges självfinansieringsgraden för investeringar för 2016 vara -69 %, mål enligt är finansplan 100 %. För den kommande treårsperioden planeras 100 mkr per år för fastighetsinvesteringar, men behovet uppges i årsredovisningen vara avsevärt större. Mål att hålla investeringarna inom ett tak på 96 mkr har uppnåtts.

6.3.2 Resultatförbättrande åtgärder

En del av arbetet med att nå en ekonomi i balans omfattar den långsiktiga utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning som gäller för 2015-2025 (LUP). Enligt planen bör regionen ha ett resultat på cirka 60 mkr per år. Om investeringar ska inrymmas måste resultatet vara ännu högre[8]. I den första upplagan var målet ett positivt resultat senast vid utgången av 2018. Vid revidering i juni 2015 flyttades målet fram till 2020.

I årsredovisningen uppges att LUP år 2016 resulterat i besparingar på 45 mkr. Vissa delar har dock varit svåra att verifiera att de verkligen inträffat, t.ex. anges att primärvården genom en strukturförändring sparat 1,4 mkr på en läkartjänst. Tjänsten har dock varit

[6] KomL 8 kap.1 §
[7] KomL 8 kap. 5 §
[8] LUP 2015-2025 sid 8 RS/337/2015

vakant. På administration har man sparat 12,1 mkr varav ej återbesatta tjänster står för 7 mkr enligt underlag. Övriga besparingar är neddragningar t.ex. avtal med privata läkare som inte förlängts vars patienter troligen söker sig till den regiondrivna vården istället.

Områdenas handlingsplaner uppges ha sparat 20,9 mkr. Områdenas resultat har dock försämrats med 77, 4 mkr jämfört med föregående år och avviker med 281,5 mkr från budget.

Enligt årsredovisningen har oförändrade internpriser inom diagnostik, teknik och service gett besparingar på 25 mkr. Besparingarna har inte kunnat verifieras fullt ut.

Enligt ekonomiavdelningen skulle regionens resultat vara ännu sämre om ovanstående åtgärder.

Vår kommentar

Regionen är i ett allvarligt finansiellt läge och är långt ifrån god ekonomisk hushållning. Vi har svårt se att de åtgärder som planerats kommer att ge tillräcklig effekt. Underlag för att verifiera faktiska besparingar kan utvecklas.

7 KVALITETSSÄKRING

Revisionskontoret ansvarar för system, riktlinjer och rutiner för kvalitetskontroll enligt ISA. Revisionen kvalitetssäkras genom att:

- Arbeta i enlighet med God revisionssed i kommunal verksamhet
- Dokumentera granskningarna i enlighet med Skyrev R1 och ISA.
- Revisionsdirektören kvalitetsgranskar resultat och de revisionsbevis som ligger till grund för revisorernas bedömningar
- Faktaavstämning genomförs med de som lämnat uppgifter
- Alla förändringar avseende inriktning från den ursprungliga strategin som inte är oväsentliga dokumenteras.

Ansvarig för kvalitetssäkring har det övergripande ansvaret för att kontrollera om granskningen har en tillräcklig yrkesmässig och metodisk kvalitet samt att det finns en överensstämmelse mellan revisionsfrågorna/kontrollmålen, metoder, fakta, slutsatser/bedömningar och framförda förslag.

8 ANSVARIGA FÖR GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Therese Norrbelius
Kommunal yrkesrevisor

Jan-Olov Undvall
Certifierad kommunal revisor

Ulf Rubensson
Certifierad kommunal revisor

Carina Hemmingsson
Kvalificerad administratör

Kvalitetssäkring:

Leif Gabrielsson
Revisionsdirektör

Revisionskontoret lämnade 2016/2017 följande skrivelser och rapporter.

Granskning av:

○ Tvångsvården inom Psykiatrin	Rev/11/2016
○ Hälso-och sjukvård för flyktingar	Rev/12/2016
○ Kompetensförsörjning	Rev/14/2016
○ IT-säkerhet/Informationsteknik	Rev/16/2016
○ Vårdskador egenkontroll- en del i patientsäkerhetsarbetet	Rev/19/2016
○ Produktionsplanering inom Region Jämtland Härjedalen	Rev/20/2016
○ Regionens delårsbokslut per augusti 2016	Rev/22/2016
○ Landstingsbostäder i Jämtlands län AB 2016	Rev/25/2016
○ Länstrafiken i Jämtlands län AB 2016	Rev/26/2016
○ Ledningssystemet	Rev/27/2016
○ Barn-och ungdomspsykiatrin	Rev/28/2016
○ Almi Företagspartner Mitt AB 2016	Rev/30/2016
○ Torsta AB 2016	Rev/31/2016
○ Region Jämtland Härjedalens Årsredovisning 2016	Rev/3/2017
○ Regionstyrelsen	Rev/4/2017
○ Vårdvalsnämnden	Rev/5/2017
○ Patientnämnden	Rev/6/2017
○ Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter	Rev/7/2017
○ Regionala utvecklingssnämnden 2016	Rev/9/2017
○ Gemensam nämnd för Närvården Frostviken 2016	Rev/10/2017

Följande hearingar och verksamhetsbesök har genomförts under året 2016

- Årsbokslut 2015
- Folktandvården
- Tolktjänster
- Primärvård hos hälsocentralerna i Sveg och Funäsdalen
- Distansoberoende teknik
- Delårsbokslut per augusti 2016
- Ekonomipresentation inför bokslut 2016
- Regionala Utvecklingssnämnden
- Tillförordnad Regiondirektör

5

Ändring av tidpunkt för när nyvalda fullmäktige sammanträder första gången

RS/760/2017

§31

Ändring av tidpunkt för när nyvalda fullmäktige sammanträder första gången (RS/760/2017)

Sammanfattning

Enligt regionfullmäktiges arbetsordning punkt 4 ska nyvalda fullmäktige sammanträda första gången i oktober månad de år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet. För att möjliggöra för avgående fullmäktige att sammanträda en sista gång under hösten 2018 föreslås att det i arbetsordningen ändras så att nyvalda fullmäktige sammanträder första gången senast vid utgången av november månad.

Till följd av detta bör även skrivningen i punkt 2.1 Presidievalen genomförs på ett sammanträde som hålls före utgången av oktober månad ändras till Presidievalen genomförs då nyvalda fullmäktige sammanträder första gången.

Förslag till beslut

Fullmäktiges presidium föreslår regionfullmäktige

I Arbetsordning för regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen görs följande ändringar:
Punkt 2.1 Val av presidium
Det år då val av regionfullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer fullmäktige en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande (presidium) för den tid de är valda till ledamöter i fullmäktige. *Presidievalen genomförs då nyvalda fullmäktige sammanträder första gången.*

Punkt 4 Tid och plats för sammanträde
De år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, sammanträder nyvalda fullmäktige första gången *senast vid utgången av november månad.*

Beslut

Fullmäktiges presidium föreslår regionfullmäktige

I Arbetsordning för regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen görs följande ändringar:
Punkt 2.1 Val av presidium
Det år då val av regionfullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer fullmäktige en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande (presidium) för den tid de är valda till ledamöter i fullmäktige. *Presidievalen genomförs då nyvalda fullmäktige sammanträder första gången.*

Punkt 4 Tid och plats för sammanträde
De år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, sammanträder nyvalda fullmäktige första gången *senast vid utgången av november månad.*

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Ändring av tidpunkt för när nyvalda fullmäktige sammanträder första gången